

Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike

**NACIONALNI PLAN BORBE PROTIV SIROMAŠTVA I
SOCIJALNE ISKLJUČENOSTI
ZA RAZDOBLJE OD 2021. DO 2027. GODINE**

Prosinac, 2021.

Sadržaj

PREDGOVOR.....	1
1. UVOD	1
2. SREDNJOROČNA VIZIJA RAZVOJA	4
3. OPIS SREDNJOROČNIH RAZVOJNIH POTREBA I RAZVOJNIH POTENCIJALA	4
3.1 Siromaštvo i socijalna isključenost.....	4
3.2. Analiza stanja siromaštva i socijalne isključenosti u Republici Hrvatskoj.....	6
3.2.1. Analiza stanja po programskim područjima:	12
1. Socijalna skrb.....	12
2. Zdravstvena zaštita.....	14
3. Odgoj i obrazovanje	15
4. Mirovinski sustav	16
5. Stambeno zbrinjavanje	17
6. Regionalni razvoj.....	19
7. Razvoj civilnog društva	20
3.3. Razvojne potrebe i razvojni potencijali po programskim područjima	21
3.3.1. Socijalna skrb.....	21
3.3.2. Zdravstvena zaštita	22
3.3.3. Odgoj i obrazovanje.....	22
3.3.4. Mirovinski sustav.....	23
3.3.5. Stambeno zbrinjavanje	23
3.3.6. Regionalni razvoj	24
3.3.7. Razvoj civilnog društva.....	25
4. USKLAĐENOST S NACIONALNOM RAZVOJNOM STRATEGIJOM, SEKTORSKIM I VIŠESEKTORSKIM STRATEGIJAMA TE DOKUMENTIMA PROSTORNOG UREĐENJA	28
5. OPIS PRIORITETA JAVNE POLITIKE U SREDNJOROČNOM RAZDOBLJU.....	30
5.1. Prioritet 1. Doprinijeti smanjenju siromaštva i socijalne isključenosti te kvaliteti življenja kroz koordinirani sustav potpore skupinama u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti.....	30
5.1.1. Posebni cilj 1: <i>Smanjenje siromaštva i socijalne isključenosti ranjivih skupina</i> ...31	31
6. TERMINSKI PLAN PROVEDBE PROJEKATA OD STRATEŠKOG ZNAČAJA.....	35
7. INDIKATIVNI FINACIJSKI PLAN	35

8. OKVIR ZA PRAĆENJE I VREDNOVANJE	36
9. PRILOZI.....	39
PRILOG 1. SWOT ANALIZA POLITIKA USMJERENIH NA BORBU PROTIV SIROMAŠTVA I SOCIJALNE ISKLJUČENOSTI	40
PRILOG 2.: STRATEGIJA SAVJETOVANJA.....	42
PRILOG 3. PREDLOŽAK ZA IZRADU NACIONALNOG PLANA.....	45

POPIS KRATICA:

ADS	– Anketa o dohotku stanovništva
DPRH	– Državni proračun Republike Hrvatske
DZO	– Dopunsko zdravstveno osiguranje
DZS	– Državni zavod za statistiku
EK	– Europska komisija
ESF+	– Europski socijalni fond plus
EU	– Europska unija
HZZO	– Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje
JLP(R)S	– Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave
kn	– kune
NN	– Narodne novine
NRS	– Nacionalna razvojna strategija
OCD	– Organizacije civilnog društvo
PDV	– Porez na dodanu vrijednost
RH	– Republika Hrvatska
SDG	– Sustainable Development Goals (ciljevi održivog razvoja)
UN	– Ujedinjeni narodi
ZMN	– Zajamčena minimalna naknada

PREDGOVOR

Nacionalni plan borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti za razdoblje od 2021. do 2027. godine doprinosi ostvarenju strateškog cilja 5. *Zdrav, aktivan i kvalitetan život Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine* i donosi se za sedmogodišnje razdoblje. Nacionalnim planom zadani su prioriteti i mjere kako bi se na učinkovit način smanjilo siromaštvo i socijalnu isključenost i unaprijedio svakodnevni život osobama u riziku i teškoj materijalnoj deprivaciji u Republici Hrvatskoj.

Podupiranjem država članica u borbi protiv siromaštva, socijalne isključenosti i diskriminacije Europska unija želi poboljšati uključivost i koheziju europskog društva i svim građanima osigurati jednak pristup mogućnostima i resursima. Szbijanje siromaštva i socijalne isključenosti jedan je od posebnih ciljeva Europske unije i njegovih država članica u području socijalne politike.

Republika Hrvatska kao socijalna država Nacionalnim planom teži daljnjem približavanju idealu jednakih prilika i uključivanja svih građana te je već započela s provedbom niza inicijativa koje su pridonijele suzbijanju segregacije i zaštiti prava svih ranjivih skupina. Naglasak na važnosti ovog Nacionalnog plana još je veći nakon što su Republiku Hrvatsku, uz pandemiju COVID-19, zadesili razorni potresi. Prilikom poduzimanja inicijativa usmjerenih na smanjivanje socijalne isključenosti u obzir će se uzeti implikacije krize izazvane pandemijom i potresima na ugrožene skupine građana.

Potrebno je smanjiti podjele i izbjeći segregaciju i marginalizaciju u društvu te postići društvenu koheziju koja je osnovni uvjet za socijalnu pravdu, demokratsku sigurnost i održiv razvoj, partnerstvom dionika iz svih sektora, organizacija civilnog društva, akademske zajednice i socijalnih partnera kako bi se osigurala dobrobit svih građana Hrvatske i zaštita ljudskih prava, demokracija i vladavina prava. Samo uključiv rast čije koristi osjećaju svi članovi društva može biti dugoročno održiv.

1. UVOD

Riječi i pojmovni sklopovi koji imaju rodno značenje, bez obzira jesu li u Nacionalnom planu korišteni u muškom ili ženskom rodu, odnose se na jednak način na muški i ženski rod.

Nacionalni plan borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti za razdoblje od 2021. do 2027. godine predstavlja kontinuitet politike Vlade Republike Hrvatske u strateškom planiranju borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti u Republici Hrvatskoj, i odgovara na odredbe *Ustava Republike Hrvatske*¹ kojim je određeno da je Hrvatska socijalna država te da „slabim, nemoćnima i drugim, zbog nezaposlenosti ili nesposobnosti za rad, nezbrinutim osobama država osigurava pravo za podmirenje osnovnih životnih potreba“.

Nacionalni je plan srednjoročni akt strateškog planiranja od nacionalnog značenja kojim se pobliže definira provedba ciljeva iz Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine kojom je predviđeno smanjenje *Osoba u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti* sa početne vrijednosti iz 2019. koja je iznosila 23,30 % na < 15 % do 2030.

Ciljane vrijednosti po godinama:

- 2021: 22,3%
- 2022: 21,7%
- 2023: 20,8%
- 2024: 20,0%
- 2025: 19,3%
- 2026: 18,5%
- 2027: 17,8%

Uz navedeni pokazatelj pratit će se i *Stopa rizika od siromaštva* sa početnom vrijednosti iz 2019. koja je iznosila 18,3% na ciljane vrijednosti po godinama:

- 2021: 17,6%
- 2022: 17,2%
- 2023: 16,8%
- 2024: 16,4%
- 2025: 16%
- 2026: 15,5%
- 2027: 15%

Za izradu Nacionalnog plana značajan je Razvojni smjer 2. JAČANJE OTPORNOSTI NA KRIZE, Strateški cilj 5. Zdrav, aktivan i kvalitetan život koji obuhvaća zdravlje i zdravstvenu zaštitu; kvalitetu života starijih sugrađana; solidarnost s ranjivim društvenim skupinama ili osobama izloženim riziku od siromaštva; zaštitu dostojanstva hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji; te civilnih stradalnika Domovinskog rata i

---

¹ Ustav Republike Hrvatske (NN, broj: 56/90, 135/97, 08/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10 i 05/14)

članova njihovih obitelji; i prepoznaje ih kao bitne sastavnice solidarnog i prosperitetnog društva.

Sveobuhvatni pristup borbi protiv siromaštva i socijalne isključenosti započeo je izradom *Zajedničkog memoranduma o socijalnom uključivanju* (engl. Joint Inclusion Memorandum - JIM) koji su u ožujku 2007. potpisale Vlada Republike Hrvatske i Europska komisija, nakon čega je uslijedilo donošenje *Strategiju borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti u Republici Hrvatskoj (2014.-2020.)*.

Jedan od osnovnih prioriteta politike EU je suzbijanje siromaštva i socijalne isključenosti, s posebnim naglaskom na dječje siromaštvo. U svrhu poboljšanja socijalne kohezije, te osiguravanja jednakog pristupa mogućnostima i resursima za sve građane, i Hrvatska je uključena u niz inicijativa i aktivnosti na ovom području.

Zbog pandemije COVID-19 i razornih potresa koji su u 2020. pogodili Zagreb i Banovinu cjelokupno se društvo našlo pred posebnim izazovima, a posljedice će zasigurno dugoročno utjecati i na sliku siromaštva i socijalne isključenosti.

Kontinuitet javne politike usmjeren je na tri glavna prioriteta, i to: borba protiv siromaštva i socijalne isključenosti, te smanjenje nejednakosti u društvu; smanjenje broja siromašnih i socijalno isključenih osoba, kao i sprečavanje nastanka novih kategorija siromašnih; uspostava koordiniranog sustava potpore skupinama u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti. Pri osiguravanju uvjeta za ostvarivanje ovih prioriteta polazi se od načela nediskriminacije i poštivanja ljudskih prava uopće.

Strateški pristup rješavanju problema siromaštva i socijalne isključenosti zasniva se na europskoj i međunarodnoj politici i prati sve relevantne dokumente u ovom području. Program održivog razvoja do 2030. Ujedinjenih naroda sadrži 17 ciljeva ostvarenjem kojih bi se okončalo siromaštvo, zaštitio planet, osiguralo blagostanje i mir. Europa 2020. - Strategija za pametan, održiv i uključiv rast, Europska platforma protiv siromaštva i socijalne isključenosti, te Europski stup socijalnih prava i Akcijski plan Europskog stupa socijalnih prava, predstavljaju putokaz prema jakoj socijalnoj Europi, pravednoj, uključivoj i punoj mogućnosti i neki su od strateških dokumenata koji su podloga djelovanja u Hrvatskoj na tom području.

Svrha je Nacionalnog plana osiguravanje uvjeta za sveobuhvatnu dijagnozu siromaštva, djelotvoran način smanjivanja siromaštva i socijalne isključenosti, borba protiv segregacije na poljima socijalne zaštite te poboljšanje svakodnevnog života osoba u riziku od siromaštva, kao i onih koji žive u teškoj materijalnoj deprivaciji.

Nacionalnim planom su utvrđeni razvojni prioriteti za suzbijanje siromaštva i socijalne isključenosti, te su iskazane potrebe u odnosu na ranjive skupine u sustavima od značenja na ovom području.

Nacionalni plan borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti sastoji se od sljedećih dijelova:

1. Uvod
2. Srednjoročna vizija razvoja
3. Opis srednjoročnih razvojnih potreba i razvojnih potencijala
4. Usklađenost s Nacionalnom razvojnom strategijom, sektorskim i višesektorskim strategijama, te dokumentima prostornog uređenja
5. Opis prioriteta javne politike u srednjoročnom razdoblju
6. Terminski plan provedbe projekata od strateškog značaja
7. Indikativni financijski plan
8. Praćenje i vrednovanje
9. Prilozi

Obzirom na potrebu multidisciplinarnog pristupa u području suzbijanja siromaštva i socijalne isključenosti za izradu Nacionalnog plana bila je zadužena radna skupina sastavljena od predstavnika tijela državne uprave nadležnih i mjerodavnih za provedbu mjera i aktivnosti; predstavnika organizacija civilnog društva, tijela javne vlasti i socijalnih partnera, a po potrebi su uključivani i/ili konzultirani predstavnici akademske zajednice, koordinatori za strateško planiranje tijela državne uprave, predstavnici tijela državne uprave nadležnih za provedbu javnih politika u područjima koja obuhvaća Nacionalni plan kao i niz drugih relevantnih dionika.

U svrhu izrade ovog plana koristilo se podacima *Državnog zavoda za statistiku, Eurostata, podacima iz izvješća tijela državne i javne vlasti, izvješća i analiza organizacija civilnog društva i akademske zajednice.*

Zakonska osnova za donošenje Nacionalnog plana je *Odluka o utvrđivanju akata strateškog planiranja povezanih s uvjetima koji omogućavaju provedbu fondova EU u razdoblju od 2021. do 2027. godine, rokova donošenja i tijela zaduženih za njihovu izradu,* koju je na sjednici održanoj dana 14. listopada 2020. donijela Vlada RH.

Temeljem Nacionalnog plana borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti 2021. - 2027. izradit će se dva provedbena dokumenta - *Akcijski plan borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti 2021. - 2024. godine* i *Akcijski plan borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti 2025. - 2027. godine.* Navedenim će se dokumentima definirati mjere u području borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti, radi ostvarenja posebnih ciljeva iz Nacionalnog plana.

2. SREDNJOROČNA VIZIJA RAZVOJA

„Do 2027. Hrvatska će biti zemlja kvalitetnih životnih uvjeta, socijalno uključiva zemlja s jednakim prilikama za sve“

3. OPIS SREDNJOROČNIH RAZVOJNIH POTREBA I RAZVOJNIH POTENCIJALA

U nastavku slijedi prikaz siromaštva i socijalne isključenosti, te analiza postojećeg stanja prema programskim područjima od značaja za suzbijanje siromaštva i socijalne isključenosti. Ujedno su prikazane utvrđene razvojne potrebe i potencijali na koja se usmjerava pozornost u narednom razdoblju.

3.1 Siromaštvo i socijalna isključenost

Pojmovi siromaštva i socijalne isključenosti međusobno su ovisni i povezani, premda nužno ne uvjetuju jedno drugo. **Iako se siromaštvo ne poistovjećuje sa socijalnom isključenosti, ono se najčešće smatra njegovim najčešćim uzrokom i oblikom.**

Ljudi su siromašni ako nemaju dovoljno sredstava za svoje materijalne potrebe i ako ih uvjeti isključuju iz aktivnog sudjelovanja u djelatnostima koje se smatraju uobičajenima u društvu. Siromaštvo se tako očituje na različite načine, među kojima su nedostatak dohotka i sredstava potrebnih da se osigura održiva egzistencija, glad i neuhranjenost, slabo zdravlje, nedostupnost ili ograničena dostupnost obrazovanja i drugih temeljnih usluga, povećana smrtnost, uključujući smrtnost od bolesti, beskućništvo i neodgovarajući stambeni uvjeti, nesigurno okruženje, društvena diskriminacija i izolacija.²

Pojam siromaštva se uglavnom definira kao oskudica materijalnih ili novčanih sredstava.

Većina sociologa ne poistovjećuje siromaštvo i isključenost, već siromaštvo definira kao jedan od oblika socijalne isključenosti. Ljudi mogu biti isključeni iz različitih područja društvenog života: zaposlenja, obrazovanja, stanovanja, socijalnih

² Scottish Poverty Information Unita (BBC, 2005), citirano prema: Bejaković, Financijska teorija i praksa, 2005, 29, 135-138

veza, kulture, itd. Cilj je borbe protiv siromaštva preraspodjela resursa, dok isključenost nastoji osigurati više od raspodjele dobara, osigurati socijalnu integraciju i participaciju.³

Socijalna isključenost odnosi se na nemogućnost uživanja razine sudjelovanja koju većina društva uzima zdravo za gotovo. To je složen, višedimenzionalan, višeslojan i dinamičan koncept koji je proces socijalne uključenosti u EU-u definirao kao: '... proces kojim su određeni pojedinci gurnuti na rub društva i spriječeni od potpunog sudjelovanja zbog svog siromaštva ili nedostatka osnovnih kompetencija i mogućnosti cjeloživotnog učenja, ili kao posljedica diskriminacije. To ih udaljava od mogućnosti zaposlenja, prihoda i obrazovanja te društva i aktivnosti u zajednici. Oni imaju mali pristup moći i tijelima koja donose odluke pa se često osjećaju nemoćnima i nesposobnima preuzeti kontrolu nad odlukama koje utječu na njihov svakodnevni život.'⁴

Neke se skupine u društvu suočavaju s većim rizikom od siromaštva i socijalne isključenosti u usporedbi s općom populacijom, te ih se izdvaja kao ranjive skupine, uključujući na primjer, osobe s invaliditetom, migrante i etničke manjine (uključujući Rome), beskućnike, bivše zatvorenike, osobe s problemom ovisnosti o opojnim drogama, alkoholu, kocki, izolirane starije osobe i djeca i dr.⁵

Kao dopunu prethodnoj definiciji ističemo ranjive skupine na koje će biti usmjerene mjere ovog Nacionalnog plana i Nacionalnih planova koji svojim mjerama nastoje doprinijeti socijalnom uključivanju i smanjenju siromaštva te segregaciji građana Republike Hrvatske, **uz napomenu da je broj ranjivih skupina daleko veći:**

- djeca i mladi;
- starije osobe te umirovljenici;
- beskućnici
- nezaposleni, posebice dugotrajno nezaposleni;
- samačka kućanstva, jednoroditeljske obitelji, djeca bez roditeljske skrbi, obitelji s više od dvoje djece;
- povratnici i raseljene osobe, azilanti, stranci pod supsidijarnom zaštitom, tražitelji azila, osobe koje žive na depriviranim područjima i u ruralnim predjelima;
- nacionalne/rasne/vjerske manjine;
- dijete i mlađa punoljetna osoba s problemima u ponašanju, žrtve zločina, posebice žrtve trgovanja ljudima i žrtve obiteljskog nasilja;
- djeca s teškoćama u razvoju;
- hrvatski branitelji i stradalnici iz Domovinskog rata te članovi njihovih obitelji, kao i civilni stradalnici Domovinskog rata i članovi njihovih obitelji koji su suočeni s problemima poput siromaštva, socijalne isključenosti, invaliditeta, nezaposlenosti, bolesti, neriješenog stambenog pitanja, otežanih socijalnih kontakata, bez potpore obitelji i dr.;

---

³ Šućur, Z. (2004.): Socijalna isključenost: pojam, pristupi i operacionalizacija, Revija za sociologiju, 35. 1-2

⁴ Eurostat, Statistical books, Combating poverty and social exclusion, 2010 edition, A statistical portrait of the European Union 2010, str. 7)

⁵ Eurostat, Statistical books, Combating poverty and social exclusion, 2010 edition, A statistical portrait of the European Union 2010, str. 9)

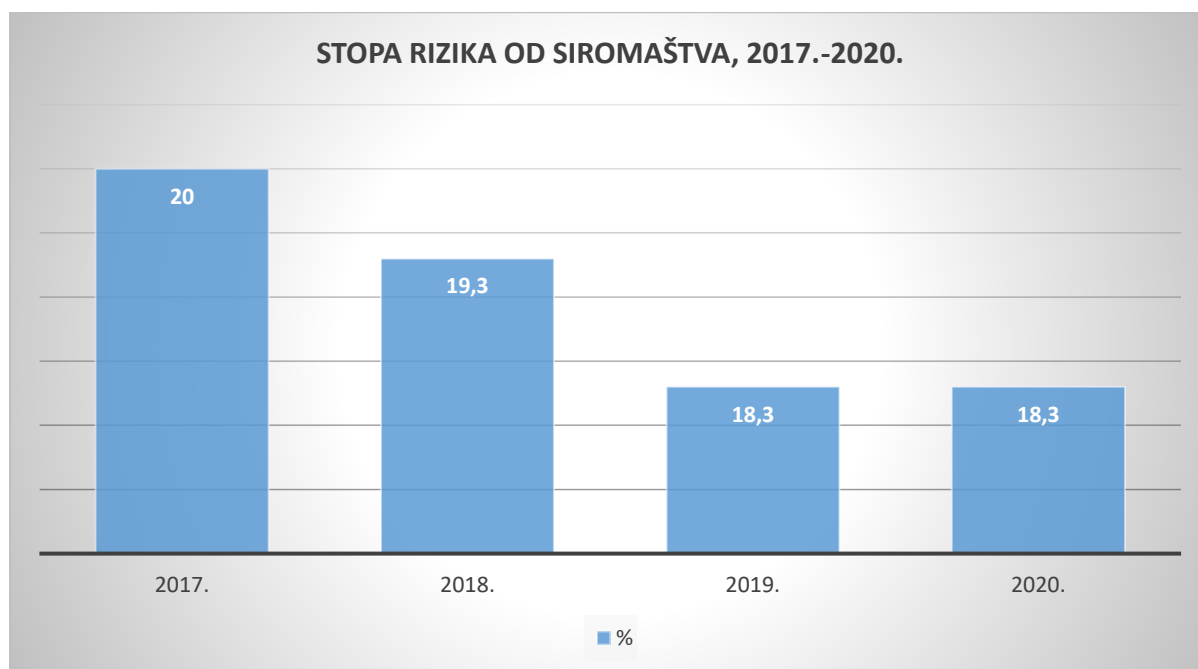
Svi dionici u provedbi ovoga i vezanih Nacionalnih planova trebaju se voditi principom koji nalaže da se u realizaciji mjera i aktivnosti, bez obzira na određenu ciljnu skupinu i kategoriju stanovništva ili vrstu potpore, u obzir uzimaju prije svega **konkretni pojedinci i njihove individualne potrebe.**

3.2. Analiza stanja siromaštva i socijalne isključenosti u Republici Hrvatskoj

Najnoviji pokazatelji siromaštva i socijalne isključenosti, dobiveni su iz podataka prikupljenih Anketom o dohotku stanovništva⁶ koja je provedena u 2020. (ADS 2020.) Prema rezultatima Ankete, *stopa rizika od siromaštva*⁷ u 2020. u RH je iznosila 18,3%, a *prag rizika od siromaštva*⁸ za jednočlano kućanstvo je iznosio 35.124,00 kn na godinu, dok je za kućanstvo s dvije odrasle osobe i dvoje djece iznosio 73.761,00 kn na godinu.

Stopa rizika od siromaštva za razdoblje 2017.-2020. prikazana je u grafikonu G-1.

Grafikon G-1 - Izvor: ADS 2017 -2020

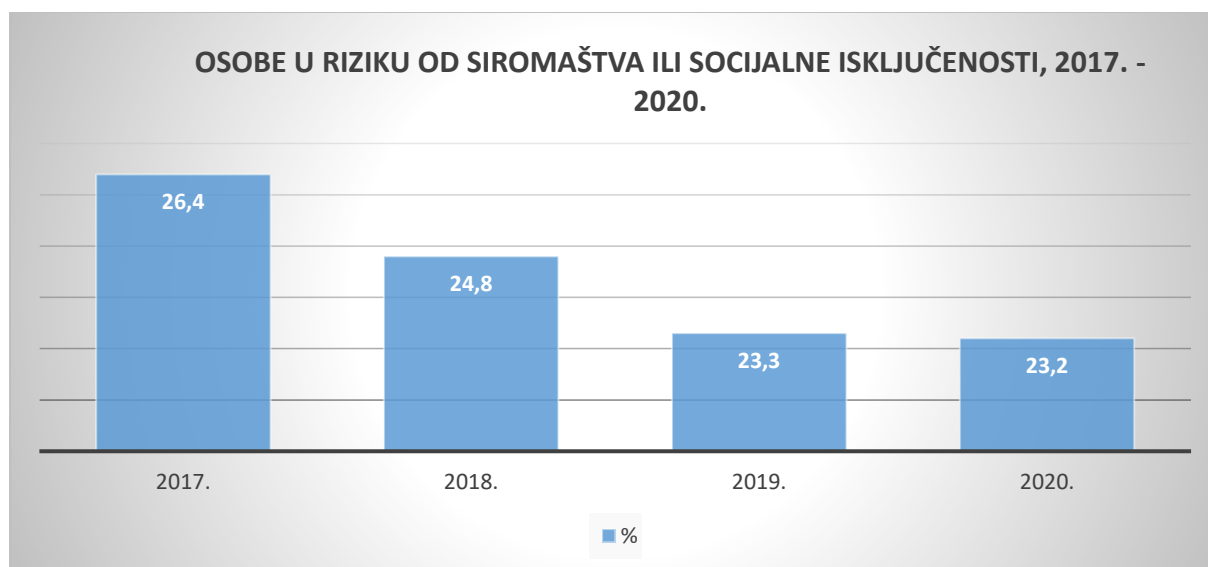
⁶ Anketa o dohotku stanovništva je godišnje istraživanje na panelnom uzorku privatnih kućanstava. Na razini EU ovo istraživanje (eng. SILC, Statistics on Income and Living Conditions) obvezno je istraživanje i referentni je izvor podataka kojim se osigurava praćenje i usporedivost statistike dohotka, siromaštva i socijalne isključenosti

⁷ Stopa rizika od siromaštva osnovni je pokazatelj siromaštva, a predstavlja postotak osoba koje imaju raspoloživi ekvivalentni dohodak ispod praga rizika od siromaštva.

⁸ Prag rizika od siromaštva postavljen je na 60% srednje vrijednosti (medijana) ekvivalentnog raspoloživog dohotka svih kućanstava.

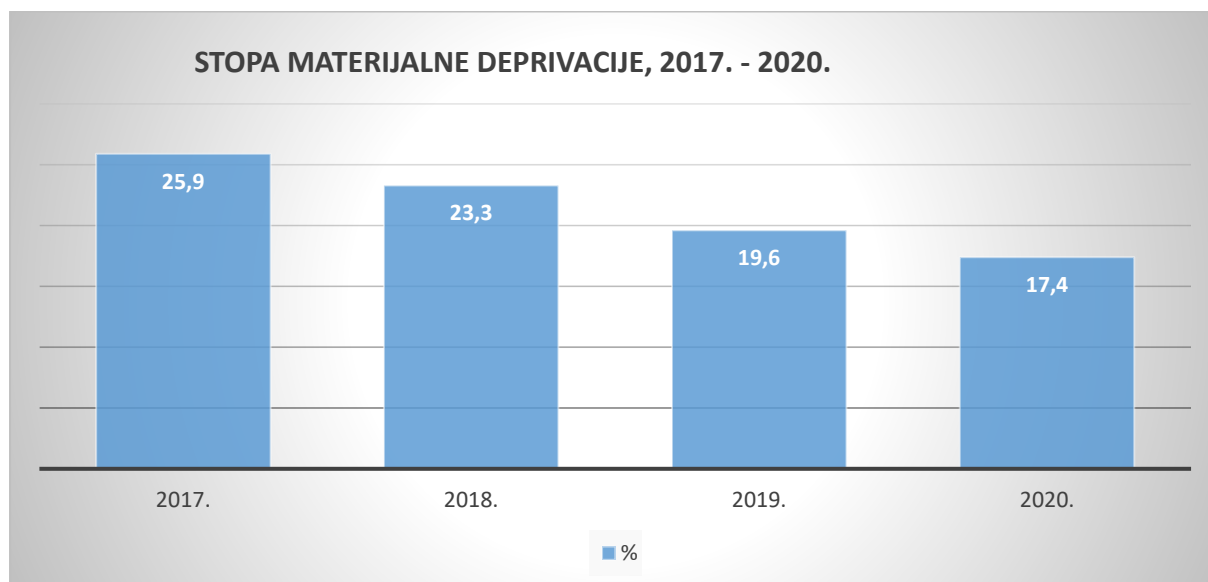
Pokazatelj, *Osobe u riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti*⁹ u 2020. iznosio je 23,2% te je prikazan u grafikonu G-2. za razdoblje 2017.-2020.

Grafikon G-2 - Izvor: ADS 2017 -2020

Pokazatelji, *Stopa materijalne deprivacije*¹⁰ i *Stopa teške materijalne deprivacije*¹¹ u 2020. iznosili su 17,4%, odnosno 6,9%. Pokazatelji su prikazani u grafikonima G-3 i G-4 za razdoblje od 2017. – 2020.

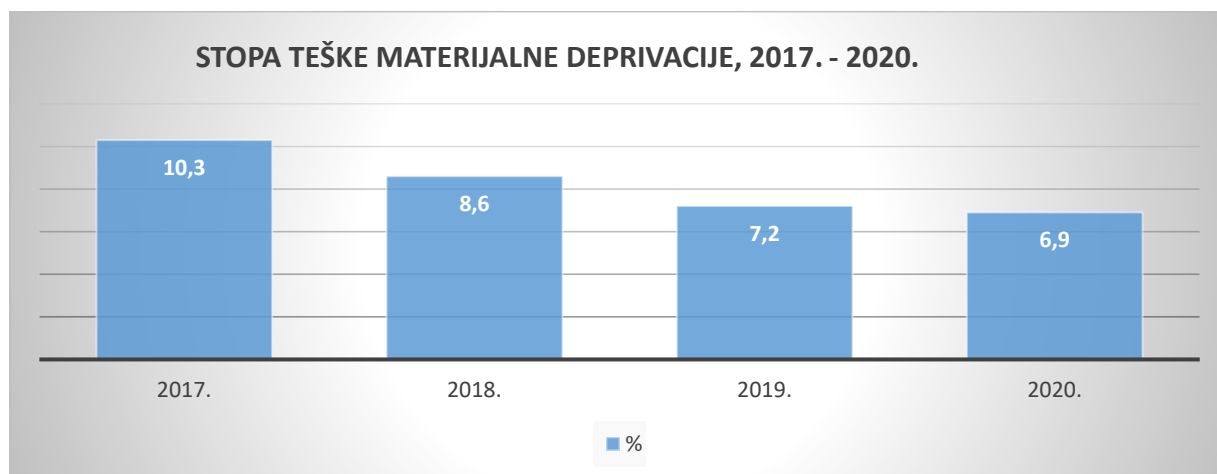
Grafikon G-3 - Izvor: ADS 2017 -2020

⁹ Pokazatelj, *osobe u riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti* predstavlja postotak osoba koje su u riziku od siromaštva ili u teškoj materijalnoj deprivaciji ili žive u kućanstvima s vrlo niskim intenzitetom rada.

¹⁰ Stopa materijalne deprivacije prikazuje postotak osoba koje si ne mogu, isključivo zbog financijskih razloga, priuštiti najmanje tri od devet stavki materijalne deprivacije.

¹¹ Stopa teške materijalne deprivacije prikazuje postotak osoba koje si ne mogu, isključivo zbog financijskih razloga, priuštiti najmanje četiri od devet stavki materijalne deprivacije.

Navedeni podaci ukazuju na sljedeće:

- *Stopa rizika od siromaštva* u 2020. ostala je nepromijenjena u odnosu na godinu ranije (2019.), kada je također iznosila 18,3% (grafikon G-1), odnosno u 2020. u RH u riziku od siromaštva živjelo je 720.091 osoba što je 17.395 manje nego u 2019. Iako je stopa u 2020. u odnosu na 2019. ostala nepromijenjena, broj osoba u riziku od siromaštva se smanjio, što je odraz manjeg broja ukupne populacije stanovništva za izračun stope u odnosu na 2019. godinu.
- Prema pokazatelju *Osobe u riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti* u 2020. (Grafikon G-2) 23,2% ili 913.722 osoba u RH su bile u riziku od siromaštva ili teškoj materijalnoj deprivaciji ili su živjele u kućanstvima s vrlo niskim intenzitetom rada. To je smanjenje u odnosu na 2019. kada je ovaj pokazatelj iznosio 23,3% ili 938.806 osoba.
- Prema pokazatelju *Stopa materijalne deprivacije* u 2020. (grafikon G-3) u Hrvatskoj je 17,4%, odnosno 683.470 osoba bilo materijalno deprivirano, što je za 106.943 osobe manje nego u 2019.
- Prema pokazatelju *Stopa teške materijalne deprivacije* u 2020. (grafikon G-4) u Hrvatskoj je 6,9%, odnosno 273.152 osoba bilo teško materijalno deprivirano, što je za 19.026 osoba manje nego u 2019.

Pokazatelji *Stopa rizika od siromaštva* i *Osobe u riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti* na razini regija ne objavljuju se u privremenim rezultatima Ankete. Ti podaci su trenutno dostupni za 2019., gdje ukazuju na regionalnu nejednakost u životnom standardu u RH. *Stopa rizika od siromaštva* je 3,3 postotna poena viša u Kontinentalnoj Hrvatskoj nego u Jadranskoj Hrvatskoj, a postotak *Osoba u riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti*, viši je u Kontinentalnoj Hrvatskoj za 1,9 postotnih poena.

Na razini regija NUTS2, *Stopa rizika od siromaštva* za regiju Jadranska Hrvatska u 2019. iznosila je 16,1%, dok je za Kontinentalnu Hrvatsku iznosila 19,4%. Pokazatelj *Osobe u riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti* za Jadransku Hrvatsku u 2019. iznosio je 22,0%, a za Kontinentalnu Hrvatsku 23,9%.

Specijalizirana istraživanja ipak daju nijansiraniju sliku i upućuju na osobito ranjive skupine. Primjerice, Studija dobrobiti djece¹² ukazuje kako "Rizik od siromaštva predškolske djece ovisi prvenstveno o zaposlenosti, obrazovanju i zdravstvenom statusu roditelja, vrsti naselja u kojem žive, tipu obitelji i broju ovisne djece. Više, iznadprosječne stope relativnog siromaštva imaju predškolska djeca iz kućanstava bez zaposlenih osoba, iz jednoroditeljskih obitelji i obitelji s većim brojem ovisne djece te iz seoskih naselja."

Nacionalno istraživanje položaja pripadnika romske nacionalne manjine, izrađeno na iznimno velikom uzorku¹³, ukazuje kako je prema stopi relativnog siromaštva, 92,3% Roma u RH siromašno¹⁴, dok oko 70% obitelji romske nacionalne manjine živi u ekstremnom siromaštvu¹⁵. Najviše romskih kućanstava ispod praga rizika od siromaštva nalazi se na području Središnje Hrvatske (97,5%) i Slavonije (97,3%), potom slijedi Međimurje (96,4%) i Sjeverna Hrvatska (94,9%), a zatim Zagreb i okolica (77,7%) te Istra i Primorje (76,8%)¹⁶.

Kako trenutno nisu dostupni podaci za pokazatelje *Stopa rizika od siromaštva* i *Osobe u riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti* prema zemljama u EU za 2020., u grafikonima niže može se vidjeti usporedba oba indikatora sa zemljama EU u 2019.

Ako *Stopu rizika od siromaštva* u RH usporedimo sa zemljama EU, vidimo da je u 2019. Hrvatska s 18,3% bila osma zemlja s najvećom stopom rizika od siromaštva u EU, što je lošije od prosjeka EU, koji je iznosio 16,5% (trenutno procijenjeni podatak).

---

¹² Šućur, Z., Kletečki Radović, M., Družić Ljubotina, O. & Babić, Z. (2015). Siromaštvo i dobrobit djece predškolske dobi u RH. Zagreb: Ured UNICEF-a za Hrvatsku..

¹³ Milas, G., Martinović Klarić, I. (2020.): Uključivanje Roma u hrvatsko društvo: zdravstvena zaštita i socijalna skrb. Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade RH. Zagreb.

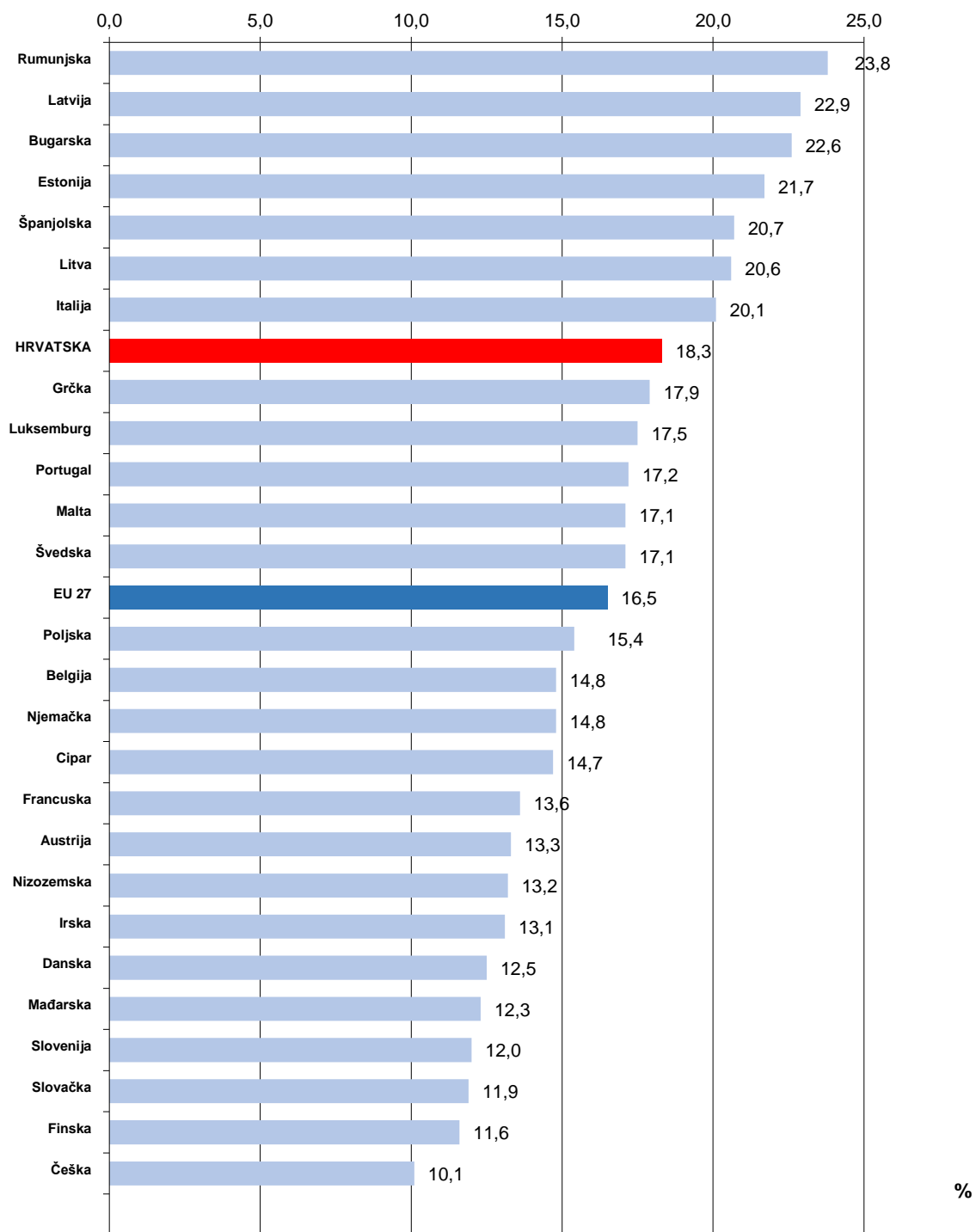
¹⁴ Bagić, D., Burić, I., Dobrotić, I., Potočnik, D., Zrinščak, S. (2014.) Romska svakodnevnica u Hrvatskoj: preporuke i mogućnosti za promjenu. UNDP, UNHCR, UNICEF – Zagreb.

¹⁵ Ajduković, M., Petak Z. (ur.) (2014.): Analiza stanja prava djece u RH. Zagreb: Ured UNICEF Hrvatska.; Šućur, Z., Družić Ljubotina, O., Kletečki Radović, M. i Z. Babić (2014.), Siromaštvo i materijalna dobrobit djece predškolske dobi u Republici Hrvatskoj. Zagreb: Ured UNICEF-a za Hrvatsku.

¹⁶ Za potrebe dodatnih regionalnih Tematskih analiza na podacima prikupljenim baznim istraživanjem za praćenje Nacionalne strategije za uključivanje Roma, Republika Hrvatska je, uzimajući u obzir broj lokaliteta na kojima je provedeno istraživanje, broj romskih kućanstava kojima je provedeno anketno istraživanje te procjenu veličine populacije na ispitanim lokalitetima, podijeljena na sljedeće regije: a) Međimurje (14 lokaliteta na području Međimurske županije): b) Sjevernu Hrvatsku (17 lokaliteta na području Koprivničko-križevačke i Varaždinske županije): c) Zagreb i okolica (17 lokaliteta na području Zagreba i Zagrebačke županije) d) Središnja Hrvatska (21 lokalitet na području Bjelovarsko-bilogorske i Sisačko-moslavačke županije) e) Slavonija (25 lokaliteta na području Osječko-baranjske, Brodsko-posavske i Vukovarsko-srijemske županije) i f) Istra i Primorje (15 lokaliteta na području Primorsko-goranske i Istarske županije). Podaci iz: Klasnić, K., Kunac, S., Rodik, P., (2020.): Uključivanje Roma u hrvatsko društvo: žene, mladi i djeca. Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade RH Zagreb. Str. 46.

Grafikon G-5

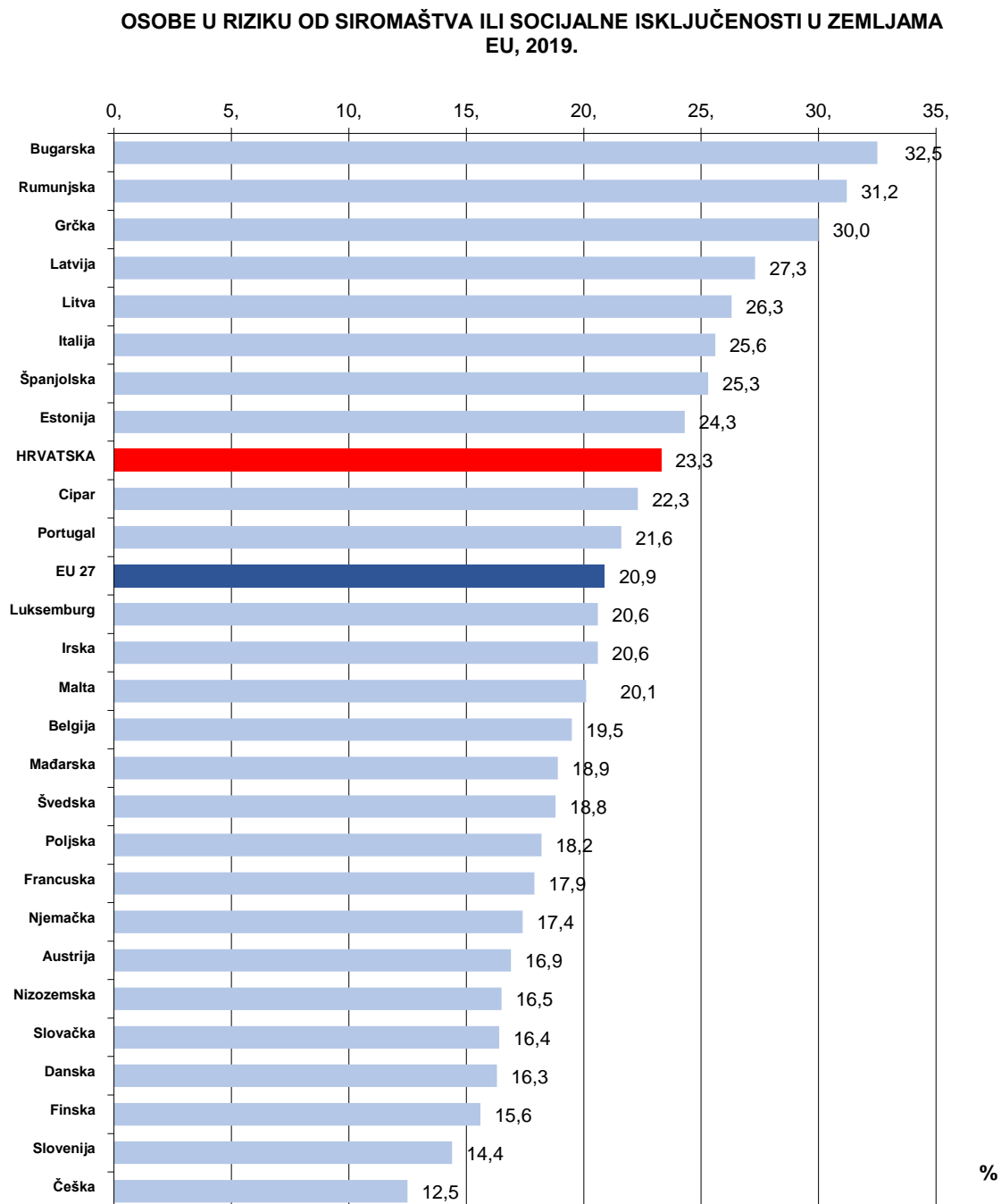
STOPA RIZIKA OD SIROMAŠTVA U ZEMLJAMA EU, 2019.

Izvor: Eurostat, 17.12.2020.

Postotak *Osoba u riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti* u zemljama EU prikazan je u grafikonu G-6 i pokazuje da je u 2019. Hrvatska s 23,3% bila deveta zemlja s najvećim postotkom osoba u riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti u EU. Prosjek EU iznosio je 20,9% (trenutno procijenjeni podatak).

Grafikon G-6

Izvor: Eurostat, 17.12.2020.

3.2.1. Analiza stanja po programskim područjima:

1. Socijalna skrb

Socijalna skrb je organizirana djelatnost od javnog interesa za Republiku Hrvatsku čiji je cilj pružanje pomoći osobama u nepovoljnim osobnim ili obiteljskim okolnostima za unaprjeđenje kvalitete života i osnaživanja. Regulirana je prvenstveno Zakonom o socijalnoj skrbi¹⁷, a od posebnog značaja su i niz drugih zakona i podzakonskih akata te strateških dokumenata. Dodatno, socijalna skrb ostvaruje se i sukladno općim aktima jedinica područne (regionalne) i/ili lokalne samouprave.

U svrhu osiguravanja građana od rizika siromaštva Zakonom o socijalnoj skrbi propisana je zajamčena minimalna naknada kao osnovno socijalno pravo. U 2020. zajamčenu minimalnu naknadu koristilo je ukupno 57.450 osoba, od toga 23.258 samaca i 34.194 članova kućanstva dok je u ožujku 2021. evidentirano ukupno 56.908 osoba, od toga 23.106 samaca i 33.804 članova kućanstva. Uz zajamčenu minimalnu naknadu vezane su naknada za troškove stanovanja, pravo na troškove ogrijeva te naknada za ugroženog kupca energije koja zajednički predstavljaju socijalna stambena prava. Jedan od dugogodišnjih problema je neostvarivanje ili djelomično ostvarivanje naknada za troškove stanovanja svih korisnika zajamčene minimalne naknade, jer gradovi, a pogotovo općine, nemaju dostatna sredstva u svom proračunu pa naknadu isplaćuju u manjem iznosu ili ju ne isplaćuju redovito.

Zajamčena minimalna naknada, kao temeljeno pravo na području rizika siromaštva dobro je ciljano na što ukazuju sva dosadašnja istraživanja, no potrebno je poduzeti mjere u svrhu poboljšanja njene adekvatnosti (visine). Naime, linija za utvrđivanje osoba u riziku od siromaštva znatno je viša od dohodovnog cenzusa za ostvarivanje zajamčene minimalne naknade. Predmetni problem je još važniji ukoliko u korelaciju s predmetnim podacima stavimo broj korisnika prava koja su vezana s predmetnom naknadom (naknada za ugroženog kupca energenta, naknada za stanovanje i troškovi ogrijeva).

Dodatno, epidemiološke odluke i mjere vezane uz pandemiju Covid-19 utjecale su na niz životnih okolnost, zdravlje, radni status pojedinaca, promjene životnih navika građana i ostanak u vlastitim domovima te izostanak socijalnih kontakata. Mnoge osobe i obitelji našle su se u posebno teškim životnim prilikama, i u još većem riziku od siromaštva.

Za iznalaženje novih modela zaštite građana Republike Hrvatske od različitih rizika sa kojim se suočavaju uslijed siromaštva, invalidnosti, starosti i drugih rizika u Radnu skupinu za izradu Zakona uključili smo sve relevantne dionike, kao što smo već naveli, a Ministarstvo će dodatno organizirati niz aktivnosti kako bi se u raspravu uključila i šira javnost budući je o istom potrebno postići konsenzus svih građana.

---

¹⁷ Zakon o socijalnoj skrbi (NN, br. 157/13, 152/14, 99/15, 52/16, 16/17, 130/17, 98/19, 64/20, 138/20)

Važno je istaknuti da prava u sustavu socijalne skrbi sukladno Zakonu o socijalnoj skrbi može ostvariti hrvatski državljanin s prebivalištem u Hrvatskoj, stranac i osoba bez državljanstva sa stalnim boravkom u Hrvatskoj kao i stranac pod supsidijarnom zaštitom, stranac s utvrđenim statusom žrtve trgovanja ljudima, azilant i član njihove obitelji koji zakonito boravi u Hrvatskoj. U iznimnim slučajevima pravo na jednokratnu naknadu i privremeni smještaj mogu ostvariti i druge osobe.

U bitnom, socijalna skrb uključuje prevenciju, promicanje promjena, pomoć u zadovoljavanju osnovnih životnih potreba svima koji ih sami ne mogu podmiriti, kao i stručnu podršku pojedincu, obitelji i skupinama u svrhu unapređenja kvalitete života i osnaživanja u samostalnom zadovoljavanju životnih potreba, te njihovog aktivnog uključivanja u društvo. Pravo na život u zajednici uz suzbijanje segregacije predstavlja jedno od temeljnih ljudskih prava.

Sustav socijalne skrbi dodatno se osnažuje i volonterstvom. Prema Izvješćima o obavljenim uslugama ili aktivnostima organizatora volontiranja, raste broj izvješća o volontiranju: u 2020. u Hrvatskoj je povećan broj zaprimljenih izvješća o organiziranom volontiranju za 5% u odnosu na 2019. U 2019. broj prijavljenih volontera smanjen je za 25%, dok je broj sati volontiranja smanjen za 7%. Ukupno je bilo 48.386 volontera koji su odradili više od 2 milijuna volonterskih sati u vrijednosti od više od 15 milijuna kuna što predstavlja značajan doprinos društveno-ekonomskom razvoju.

Dodatno, Ministarstvo hrvatskih branitelja temeljem Zakona o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji¹⁸ provodi skrb za hrvatske branitelje i članove njihovih obitelji, kojim se uređuju njihova prava te uvjeti i način ostvarivanja istih. Također, kao nadogradnja sustava skrbi o braniteljsko-stradalničkoj populaciji, Ministarstvo inicira i provodi veći broj projekata sufinanciranih, između ostalog, i sredstvima EU fondova. Tako je u 2019. sufinanciralo 206 projekata udruga iz Domovinskog rata u području psihosocijalnog osnaživanja dok je u 2020. podržalo 124 aktivnosti sa svrhom ublažavanja posljedica pandemije COVID-19 i potresa 22. ožujka 2020. Ujedno, tijekom 2019./2020. proveden je otvoreni poziv „Razvoj i širenje mreže izvaninstitucionalnih usluga za hrvatske branitelje i stradalnike Domovinskog rata“, s ciljem povećanja socijalne uključenosti i unaprjeđenja kvalitete življenja hrvatskih branitelja i stradalnika Domovinskog rata (pružanje usluga psihosocijalne pomoći, zdravstvene skrbi te pomoći u obavljanju svakodnevnih životnih aktivnosti). Poziv je sufinanciran u okviru ESF-a, ukupne vrijednosti 80,5 milijuna kuna, te je ukupno 46 udruga potpisalo ugovor o dodjeli bespovratnih sredstava. Također, tijekom 2020., pruženo je 71.393 različitih oblika intervencija kod 59.569 korisnika, dok je u 2019. pruženo 88.717 intervencija za 77.742 korisnika. Od ukupnog broja intervencija u 2020., pruženo je 1.358 intervencija neposredno obilaskom na terenu, u domu korisnika, dok ih je u 2019. pruženo 1.484.

---

¹⁸ Zakon o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji (NN, br. 121/17,98/19 I 84/21)

Ujedno, u okviru financijskog razdoblja 2014.-2020., Europskog fonda za regionalni razvoj, sufinanciran je projekt „Uspostava veteranskih centara u Republici Hrvatskoj“, a njime se uspostavljaju (izgrađuju/rekonstruiraju/dograđuju) četiri veteranska centra i to u Daruvaru, Sinju, Petrinji i Šibeniku. Ukupna vrijednost projekta iznosi 339 milijuna kuna (44,6 milijuna eura), projekt traje do kraja 2022. kada će biti izgrađene sve četiri građevine. Veteranski centar je ustanova socijalno-rehabilitacijskog karaktera čija je uloga osmišljena prvenstveno u svrhu poboljšanja općeg stanja korisnika i njihovom uključivanju u društvenu zajednicu te iako ima dodirnih točaka s nekim od postojećih ustanova socijalne skrbi, nije dio navedenog sustava. Uspostavom ustanove omogućava se sveobuhvatna skrb na jednom mjestu za braniteljsko-stradalničku populaciju iz Domovinskog rata. Ukupni kapaciteti sva četiri veteranska centra iznose 620 ležajeva i prosječno 12.087 korisnika godišnje, a prvi korisnici očekuju se u veteranskom centru u Šibeniku u prvoj polovici 2022.

2. Zdravstvena zaštita

Zdravstvena zaštita regulirana je Zakonom o zdravstvenoj zaštiti¹⁹ te nizom podzakonskih akata i strateških dokumenata. Standard zdravstvene zaštite u Hrvatskoj je općenito zadovoljavajući, uz prisutnu bolju kvalitetu zdravstvenih usluga u gradovima i većim mjestima, dok je u udaljenim i rubnim područjima i na otocima ograničen.

Obvezno zdravstveno osiguranje detaljno je uređeno Zakonom o obveznom zdravstvenom osiguranju²⁰, dok se odredbama Zakona o dobrovoljnom zdravstvenom osiguranju²¹, između ostaloga, uređuje i ostvarivanje prava na policu dopunskog zdravstvenog osiguranja čija se premija plaća iz sredstava Državnog proračuna osobama s utvrđenim minimalnim iznosom primanja - prihodovnim cenzusom, i na taj način se zalaže za osobe slabijeg socio-ekonomskog statusa.

Prema podacima HZZO-a²², tijekom 2019. ukupno 378.502 osiguranika ostvarilo je pravo na plaćanje premije DZO iz sredstava Državnog proračuna RH po prihodovnom cenzusu, od čega je njih 124.462 pravo ostvarilo kao osiguranik samac dok su 254.040 osiguranika isto ostvarili kao osigurane osobe - članovi kućanstva. U 2020. ukupno 305.909 osiguranika ostvarilo je pravo na plaćanje premije DZO iz sredstava Državnog proračuna RH po prihodovnom cenzusu, od čega je njih 112.129 pravo ostvarilo kao osiguranik samac dok su 193.780 osiguranika isto ostvarili kao osigurane osobe - članovi kućanstva.

Siromaštvo i slabo zdravlje značajno su povezani. Smanjenje segregacije i nejednakosti iz perspektive zdravstvenog sustava ima za cilj reduciranje nejednakosti dvojakim učinkom: podizanjem kvalitete i dostupnosti zdravstvenih usluga te smanjenjem nejednakosti u prihodu, znanju, dostupnosti zdravstvene zaštite, zdravlju i dr.

---

¹⁹ Zakon o zdravstvenoj zaštiti (NN, br. 100/18, 125/19, 147/20)

²⁰ Zakon o obveznom zdravstvenom osiguranju (NN, br. 80/13, 137/13, 98/19)

²¹ Zakon o dobrovoljnom zdravstvenom osiguranju (NN, br. 85/06, 150/08, 71/10, 53/20)

²² <https://hzzo.hr/o-nama/izvjesca>

3. Odgoj i obrazovanje

Prema podacima "*Šer - Školski e-Rudnik*" u školskoj godini 2020/2021 ukupno je u 920 redovnih osnovnih škola uključeno 314.192 učenika te u 400 redovnih srednjih škola ukupno 144.156 učenika. Najveći postotak od ukupnog broja učenika je u Gradu Zagrebu 21,43%, u Splitsko-dalmatinskoj županiji 11,7%, slijede Zagrebačka, Osječka i Primorsko-goranska županija sa oko 6% dok su od ukupnog broja učenika u najmanjem postotku Virovitičko-podravska, Požeško-slavonska sa nešto manje od 2% te najmanji udio od 0,91% ima Ličko-senjska županija.

Odgoj i obrazovanje u Republici Hrvatskoj danas se ostvaruje u više od 1.800 ustanova (bez područnih škola i ustanova za obrazovanje odraslih), a u njemu sudjeluje oko 800.000 polaznika (djece, učenika, studenata) i više od 62.400 učitelja (odgojitelja, profesora). U školski sustav neposredno je uključeno više od 20% građana.

Ministarstvo znanosti i obrazovanja podupire ukupni razvoj Hrvatske, između ostaloga, osiguravanjem uvjeta za odgoj i obrazovanje te kontinuiranim unapređenjem inkluzivnog obrazovanja od ranog i predškolskog, osnovnoškolskog i srednjoškolskog do visokog sustava odgoja i obrazovanja donošenjem zakonskih i podzakonskih akata, te osiguravanjem uvjeta za njihovu provedbu sukladno zahtjevima i potrebama ranjivih skupina djece/učenika, a u svrhu borbe protiv segregacije i izjednačavanja mogućnosti za njihovo potpuno uključivanje u život zajednice kojoj pripadaju tijekom i nakon završetka njima primjerenog školovanja te podizanja kvalitete njihovog života.

Inkluzivan rani i predškolski odgoj i obrazovanje podrazumijeva uključenost djece s teškoćama u redovni odgojno-obrazovni sustav koji je temelj na koji se nadovezuje inkluzivan odgoj i obrazovanje na osnovnoškolskoj razini. Djeca s teškoćama u razvoju su djeca s izraženijim potrebama koja zahtijevaju poseban stručni pristup, dodatni napor odgojitelja, stalnu brigu zajednice, adekvatan odgojno-obrazovni rad i optimalno zadovoljavanje njihovih potreba što doprinosi razvoju njihovih sposobnosti i potencijala te sudjelovanju u svakodnevnim životnim pa i radnim aktivnostima. Današnja situacija našeg sustava odgoja i obrazovanja govori o sve većem nastojanju da se na najprimjereniji i najdjelotvorniji način zadovolje potrebe djece s teškoćama, bilo da se radi o predškolskim ili o školskim ustanovama, gdje napredne ideje o inkluziji djece dobivaju sve više prostora, što je i zakonski potkrijepljeno.

Dodatno, Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije u okviru Programa *Lokalni razvoj i smanjenje siromaštva* ulaže u osiguravanje uvjeta za odgoj i obrazovanje te kontinuirano unapređenje inkluzivnog obrazovanja. Inkluzivnim odgojem i obrazovanjem te povećanjem dostupnosti odgoja i obrazovanja ranjivim skupinama djece i mladih koji su u lošijem socioekonomskom položaju smanjuje se, ali i prevenira siromaštvo te utječe na njihovu socijalnu uključenost. Dodatno, profesionalno usavršavanje odgojitelja u predškolskom odgoju za rad s djecom s teškoćama u razvoju pristup je koji se ne oslanja isključivo na priznavanje i dodjelu novčanih pomoći već na osnaživanje vještina u neposrednom radu s djecom s teškoćama u razvoju.

Dodatno, sukladno *pozitivnim zakonima*, Ministarstvo hrvatskih branitelja poduzima mjere usmjerene na osiguravanje preduvjeta za obrazovanje u cilju osiguranja jednakih mogućnosti školovanja za ranjive skupine učenika iz braniteljsko-stradalničke populacije, kako bi im obrazovanje bilo dostupnije, osobito osobama sa slabijim imovinskim statusom (besplatni udžbenici za potrebe redovitog školovanja u srednjim školama te redovitog ili izvanrednog školovanja na visokim učilištima). Pravo na besplatne udžbenike u 2020. koristio je 3.361 korisnik, dok je pravo na druge obrazovne materijale za školsku godinu 2020/2021. ostvarilo je 70 korisnika novčane naknade za nezaposlene hrvatske branitelje iz Domovinskog rata za ukupno 109 djece.

4. Mirovinski sustav

Mirovinski sustav sastavni je element sustava socijalne sigurnosti nužne za održanje i razvoj društva. Od 2002. u Republici Hrvatskoj uspostavljen je tzv. trostupni mirovinski sustav. Uz sustav generacijske solidarnosti (I. stup), koji je uređen Zakonom o mirovinskom osiguranju²³, uveden je i sustav individualne kapitalizirane štednje u vidu obveznog (II. stup) i dobrovoljnog (III. stup) mirovinskog osiguranja. Zakonom o mirovinskom osiguranju osiguravaju se prava za slučaju nastalog rizika starosti, invaliditeta i smrti osiguranika ili korisnika mirovine (obiteljska mirovina). Sustav generacijske solidarnosti osnovan je na načelu uzajamnosti, prema kojem se uspostavlja ovisnost visine mirovine o dužini mirovinskog staža i visini ostvarenih plaća, kao i načelu solidarnosti prema kojem se odvija redistribucija dohotka radi ostvarenja socijalne pravde u cilju osiguranja donje i gornje razine prava kroz institut najniže i najviše mirovine. Navedenim Zakonom uspostavljen je sustav kojim je ustanovljeno jamstvo države za potpuno i pravodobno ostvarivanje prava iz mirovinskog osiguranja, mehanizmi financiranja mirovinskog sustava i instrumenti za namirenje dostatnih sredstava za financiranje stečenih prava iz mirovinskog osiguranja.

Projekcije stanovništva pokazuju tendenciju pada stanovništva s 4,08 milijuna u 2020. na 3,39 milijuna do 2050. uz povećanje udjela stanovništva starijeg od 65 godina s 21,1% na 30,2%. Omjer populacije starije od 65 godina u odnosu na populaciju dobi 15-64 će se dodatno pogoršati, s 32,6% u 2020. na 52,5% u 2050. Projekcije za Hrvatsku su blago iznad projekcija za prosjek EU. Isto tako, stopa rizika od siromaštva starijih osoba u RH je znatno viša od prosjeka EU. U 2019. za osobe sa 65 i više godina iznosila je 30,1%, dok je EU prosjek 16,1%, a za osobe sa 75 i više godina iznosila je 34,9%, dok je prosjek u EU 17,2%. U starijoj populaciji naročito su ugrožene žene čiji je rizik od siromaštva znatno viši, te je za žene sa 65 i više godina iznosio 33,6 %, dok je za žene sa 75 i više godina iznosio 40 % (Izvor: DZS, ADS 2019). Među ovom populacijom najveći je broj udovica korisnica obiteljskih mirovina kojima je mirovina jedini izvor prihoda.

---

²³ Zakon o mirovinskom osiguranju (NN, br. 157/13, 151/14, 33/15, 93/15, 120/16, 18/18, 62/18, 115/18, 102/19)

Sustav uz produljenje prosječnog životnog vijeka dodatno opterećuju i relativno kratak mirovinski staž, nepovoljan omjer osiguranika i umirovljenika te indeksacija mirovina. Usprkos reformi iz 2019. u okviru koje je cjelovito unaprijeđen mirovinski sustav te je ostvaren napredak u poboljšanju razine adekvatnosti mirovina i dalje je posebno značajan broj umirovljenika s niskim mirovinama u kategoriji korisnika obiteljskih mirovina, a u ukupnoj strukturi korisnika mirovine isti je vezan isključivo uz kratko razdoblje navršenog mirovinskog staža. Ukupna prosječna mirovina u Republici Hrvatskoj je u prosincu 2020. godine iznosila 2.874,55 kn, dok je prosječna obiteljska mirovina ostvarena prema općim mirovinskim propisima u prosincu 2020. iznosila 2.280,37 kn, a njezin udio u prosječnoj neto plaći 34,89%.

Trenutno je u Hrvatskoj više od 268.000 korisnika najniže mirovine, s prosječnom mjesečnom mirovinom od 1.882,65 kuna. Korisnici najniže mirovine već sada u prosjeku primaju mirovinu koja je 56% veća od njihove mirovine koja bi im pripadala na temelju uplaćenih doprinosa. Posebno ističemo da je od 1. srpnja 2019. najniža mirovina, uz redovno usklađivanje koje se provodi dva puta godišnje, dodatno povećana za 3,13% u cilju povećanja adekvatnosti mirovina.

S ciljem smanjivanja siromaštva i segregacije starijih osoba koje ne ostvaruju mirovinu, donesen je Zakon o nacionalnoj naknadi za starije osobe²⁴ koji je stupio na snagu 1.1.2021., a kojim se u bitnom osiguravaju novčana primanja za hrvatske državljane starije od 65 godina života. Procjenjuje se kako u Hrvatskoj približno 20 tisuća starijih osoba (većinom žena) nije ispunilo minimalne uvjete mirovinskog osiguranja od 15 godina za ostvarenje mirovine. Gotovo sigurno su to najsiromašnije osobe u Hrvatskoj.

5. Stambeno zbrinjavanje

U državama članicama EU-27 prema podacima Eurostata²⁵, u prenapučenim stambenim objektima 2019. živjelo je 17,1 % stanovništva, a podaci za Republiku Hrvatsku pokazuju da je stanovanje u prenapučenim objektima i u oskudnim uvjetima stanovanja (stambena nezbrinutost) znatno više od EU prosjeka: čak 38,5% hrvatskih kućanstava.

U Republici Hrvatskoj postoje različita prava, mjere, aktivnosti i programi koji adresiraju probleme vezane uz neadekvatno odnosno pristojno stanovanje, a definirani su kroz različite propise te strateške dokumente na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini. Naknada za troškove stanovanja i naknada za troškove ogrijeva predstavljaju socijalna stambena prava²⁶ definirana Zakonom o socijalnoj skrbi, a naknada za ugrožene kupce

---

²⁴ Zakon o nacionalnoj naknadi za starije osobe (NN, broj 62/20)

²⁵ https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Living_conditions_in_Europe_-_housing&action=statexp-seat&lang=hr

²⁶ Pojam socijalnih stambenih prava te njihov popis navodi prof.dr.sc. Gojko Bežovan u 2. izdanju publikacije „Socijalna politika Hrvatske“ (Bežovan, G., Puljiz, V., Šučur, Z. i dr., (2019.) Zagreb, Socijalna politika Hrvatske, 2. izdanje, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu)

energije Uredbom o kriterijima za stjecanje statusa ugroženih kupaca energije iz umreženih sustava²⁷.

Također, Zakonom o socijalnoj skrbi definirana su prava koje možemo svrstati u kategoriju socijalnih stambenih prava poput obveze velikih gradova i gradova sjedišta županija za osiguranje smještaja u prihvatilišta ili prenoćišta za beskućnike, te obveze jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u kriznim situacijama da obitelj s maloljetnom djecom koja ostane bez svog doma i nije u mogućnosti sama osigurati smještaj, osiguraju privremeni smještaj u socijalnom stanu ili na drugi način, kako bi se spriječilo odvajanje djece od odraslih članova obitelji. Osim spomenutih prava, jedinice lokalne samouprave razvijaju i provode programe stambenog zbrinjavanja na lokalnoj razini poput najma stanova sa zaštićenom najamninom i sl. Program javno-najamnih stanova u Gradu Zagrebu te program najma stanova iz programa društveno poticane stanogradnje u Varaždinu prepoznate su kao socijalne inovacije u području stambenog zbrinjavanja.²⁸

Prema statusu stanovanja stopa rizika od siromaštva u 2019. bila je veća za stanare i iznosila je 22,2%, nego za vlasnike stana/osobe koje stanuju besplatno, za koje je iznosila 18,2%. U 2020. stopa rizika od siromaštva povećala se za 2,3% za stanare, dok se za 0,1% smanjila za vlasnike stana u odnosu na 2019.godinu (Izvor DZS, ADS).

Središnji državni ured za obnovu i stambeno zbrinjavanje osigurava i provodi nacionalni stambeni program i program obnove, upravlja i gospodari nekretninama u državnom vlasništvu, osigurava stambeni smještaj, rješava stambena pitanja osobama s odobrenom međunarodnom zaštitom, provodi modele izvanrednog stambenog zbrinjavanja zbog izvanrednih okolnosti, stambeno zbrinjava bivše nositelje stanarskog prava, kadrove za čijim radom postoji posebno iskazana potreba i osobe žrtve nasilja u obitelji, poboljšava stambene uvjete za romsku nacionalnu manjinu i drugo. Uz redovne aktivnosti kontinuirano se provode mjere vezano za stavljanje u funkciju slobodnih stanova u vlasništvu Republike Hrvatske (rješavanje stambenih problema kroz alate poticanja povratka, ostanak i naseljavanje stanovništva), kao i aktivnosti osiguravanja privremenog smještaja osobama koje su ostale bez stambenih objekata na područjima pogođenim potresom, a koje nemaju mogućnost neovisno o drugima osigurati odgovarajući smještaj.

Stambeno zbrinjavanje provodi se kroz više različitih modela koji pretpostavljaju osiguravanje dovoljnog broja za življenje uvjetnih stambenih jedinica za smještaj ciljanih skupina korištenjem postojećeg stambenog fonda u državnom vlasništvu, obnovom/izgradnjom više stambenih zgrada, kupnjom i preuzimanjem na upravljanje stambenih jedinica, darovanjem oštećene obiteljske kuće u državnom vlasništvu i dodjelom građevnog materijala te dodjelom građevinskog zemljišta u državnom vlasništvu i građevnog materijala i darovanjem građevnog materijala za obnovu i

---

²⁷ Uredba o kriterijima za stjecanje statusa ugroženih kupaca energije iz umreženih sustava (NN, broj 95/2015)

²⁸ Evers A., Ewert B. & Brandsen T. (2014.). Social innovations for social cohesion, Transnational patterns and approaches from 20 European cities. Preuzeto dana 15.10.2021. s: <http://www.wilcoproject.eu/downloads/WILCO-project-eReader.pdf>

izgradnju obiteljske kuće na građevinskom zemljištu u vlasništvu podnositelja zahtjeva. Osiguravanje trajnog stambenog zbrinjavanja uz ulaganja u obnovu/izgradnju objekata osnovne komunalne i socijalne infrastrukture kojima se osigurava prometna povezanost, kao i dostupnost potrebnih roba i usluga, osnovni su preduvjeti za povratak i zadržavanje stanovništva na tim područjima koja pridonosi samoj demografskoj revitalizaciji.

Središnji državni ured za obnovu i stambeno zbrinjavanje svoje mjere i aktivnosti intenzivno usmjerava na demografsku revitalizaciju i kontinuirano radi na smanjenju negativnih demografskih trendova, jasno definiranim programom stambenog zbrinjavanja i stvaranjem poticajnog okruženja za ostanak i stvaranje boljih uvjeta življenja posebno za mlade i obitelji. Navedenim se prevenira rizik od siromaštva i socijalne isključenosti te smanjuje financijsko opterećenje ukupnim troškovima stanovanja.

Dodatno, Ministarstvo hrvatskih branitelja temeljem Zakona o hrvatskim braniteljima i članovima njihovih obitelji, provodi postupak stambenog zbrinjavanja stradalnika iz Domovinskog rata i dragovoljaca iz Domovinskog rata koji su u borbenom sektoru proveli najmanje dvije godine i to dodjelom stana, dodjelom stambenog kredita i dodjelom bespovratne financijske potpore.

6. Regionalni razvoj

Rizici od siromaštva i socijalne isključenosti kumulirani su na pojedinim geografskim područjima Republike Hrvatske, osobito manje razvijenim - potpomognutim područjima. Prag rizika od siromaštva na razini Hrvatske u 2019. je iznosio 35.520 kuna²⁹ za jednočlano kućanstvo, a dohodak od rada po stanovniku na potpomognutim područjima iznosio je 27.922,11 kuna³⁰. Istodobno, potpomognuta područja imaju najveću stopu depopulacije stanovništva čemu svjedoči podatak da se u vremenskom periodu od 2010. do 2019., broj stanovnika na potpomognutim područjima smanjio za čak 16,7% dok na razini cijele Republike Hrvatske u istom periodu taj postotak iznosi 5,4%. Potpomognuta područja u svom razvoju zaostaju za drugim područjima u Republici Hrvatskoj što se očituje u manjoj gospodarskoj razvijenosti te nedostatku i lošem stanju infrastrukture namijenjene javnoj uporabi. Izgradnja i obnova javnih infrastrukturnih objekata je uglavnom u nadležnosti lokalne samouprave koja zbog svog niskog fiskalnog kapaciteta nema dostatna sredstva za tu namjenu što doprinosi nižem standardu i kvaliteti života na ovim područjima u odnosu na ostale dijelove Republike Hrvatske. Naime, prosječni izvorni prihodi po stanovniku jedinica lokalne samouprave na potpomognutim područjima u 2019. iznosili su 1.655,13 kuna, a u Republici Hrvatskoj 3.737,41 kuna.

---

²⁹ Izvor: Anketa o dohotku stanovništva u 2019. (DSZ)

³⁰ Izvor: Analitička podloga za izradu programa održivog društvenog i gospodarskog razvoja potpomognutih područja, Centar za lokalni ekonomski razvoj ekonomskog fakulteta sveučilišta u Rijeci (2021)

Zakonom o regionalnom razvoju³¹, između ostaloga, uređuju se ciljevi i načela upravljanja regionalnim razvojem Republike Hrvatske, planski dokumenti politike regionalnog razvoja, ocjenjivanje stupnja razvijenosti jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, način utvrđivanja urbanih i potpomognutih područja, poticanje razvoja potpomognutih područja. Cilj je politike regionalnog razvoja pridonijeti društveno-gospodarskom razvoju Republike Hrvatske, u skladu s načelima održivog razvoja, stvaranjem uvjeta koji će svim dijelovima zemlje omogućavati jačanje konkurentnosti i realizaciju vlastitih razvojnih potencijala.

Zakonom o potpomognutim područjima³² kao dijelom opće politike regionalnog razvoja Republike Hrvatske, uređuje se upravljanje razvojem područja koja su, prema odredbama zakona kojim se uređuje regionalni razvoj, određena kao potpomognuta područja. Cilj upravljanja razvojem potpomognutih područja je pridonijeti njihovu gospodarskom i svekolikom razvoju u skladu s njihovim posebnostima i načelima zakona kojim se uređuje regionalni razvoj Republike Hrvatske.

7. Razvoj civilnog društva

Područje razvoja civilnoga društva utemeljeno je na Nacionalnom planu stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnoga društva za razdoblje od 2021. do 2027. kojim se izražava politika Vlade Republike Hrvatske, odnosno ciljevi koji se žele ostvariti u području normativnog, financijskog i institucionalnog okruženja za razvoj i potpore djelovanju civilnoga društva kao važnih čimbenika društveno-ekonomskog razvoja Republike Hrvatske, ali i oblikovanja i provedbe europskih i međunarodnih politika. U Nacionalnom planu zastupljene su i relevantne mjere i aktivnosti koje će doprinosti smanjenju siromaštva i socijalne isključenosti građana.

Prema podacima službenih evidencija i registara na kraju 2020. u Hrvatskoj je bilo registrirano 51.876 udruga, 151 stranih udruga, 281 zaklada i 12 stranih zaklada.³³ Organizacije civilnog društva značajno doprinose društveno-ekonomskom razvoju Republike Hrvatske te pružaju usluge ranjivim skupinama građana, volontiraju i osmišljavaju inovativna rješenja za probleme uzrokovane krizama, poput pandemije. Djelovanje organizacija civilnoga društva u borbi protiv siromaštva i socijalne isključenosti je značajno i nezamjenjivo. Organizacije civilnoga društva prepoznate su kao ključni akteri u pružanju različitih tipova socijalnih usluga, poput skrbi za starije i nemoćne osobe te osobe s invaliditetom, rada s ranjivim društvenim skupinama, rehabilitacije ovisnika i žrtava obiteljskog nasilja, skrbi za djecu, savjetovanja i psihološke skrbi za mlade, ekonomske reintegracije i zapošljavanja osoba s invaliditetom i ranjivih društvenih skupina, ostalih socijalnih usluga koje obuhvaćaju skrb u zajednici, usluge

---

³¹ Zakon o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (NN 147/14, 123/17, 118/18)

³² Zakon o potpomognutim područjima (NN, br. 118/18)

³³ Statistički prikaz Ministarstva pravosuđa i uprave, broj 20, Zagreb, veljača 2021.: <https://mpu.gov.hr/istaknute teme/statisticki-prikaz/22205>; Dodatni statistički podaci za 2019. godinu dostupni su u letku Udruge u Republici Hrvatskoj koji je izdao Ured za udruge: https://udruge.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/udruge_u_RH_2020.pdf

smještaja, osobne asistencije, humanitarne usluge, usluge socijalnih samoposluga, usluge savjetovanja, informiranja, društvenog osvješćivanja i zagovaranja, te podizanja kvalitete i kulture življenja.

3.3. Razvojne potrebe i razvojni potencijali po programskim područjima

3.3.1. Socijalna skrb

Među razvojnim izazovima u području socijalne skrbi, između ostalih, ističe se potreba za unapređenjem skrbi za pojedine ranjive (korisničke) skupine (djeca, obitelj, osobe starije životne dobi, beskućnici, osobe s invaliditetom, nezaposleni, posebice dugotrajno nezaposleni, mladi koji izlaze iz skrbi, samačka kućanstva, jednoroditeljske obitelji, djeca bez roditeljske skrbi, i dr.) u smislu neadekvatnosti socijalnih naknada; neujednačenosti i neadekvatnosti ponude socijalnih usluga, programa i projekata.

Potrebe ranjivih skupina vezanih uz socijalne usluge obuhvatit će se mjerama Nacionalnog plana razvoja socijalnih usluga, a posebna skrb za osobe s invaliditetom obuhvatit će mjere Nacionalnog plana za izjednačavanje mogućnosti osoba s invaliditetom.

Za nezaposlene osobe, osobito dugotrajno nezaposlene korisnike socijalnih naknada i naknada za nezaposlene mjere će biti razrađene u Nacionalnom planu za rad, zaštitu na radu i zapošljavanje. Ovaj Nacionalni plan usmjerit će se općenito na unapređenje osnovne socijalne naknade – zajamčene minimalne naknade po Zakonu o socijalnoj skrbi, a posebno za ranjivu skupinu (djeca, djeca u jednoroditeljskim i samačkim obiteljima, beskućnici i žrtve obiteljskog nasilja, radno nesposobne osobe). Na godišnjoj razini povećavati će se osnovica za izračun zajamčene minimalne naknade, objedinit će se u naknadu za troškove stanovanja dosadašnja naknada za troškove stanovanja i naknada za troškove ogrjeva. Visina osnovice po kojoj se određuje zajamčena minimalna naknada mijenjat će se na godišnjoj razini. Dodatno, kako bi se naknade sa socijalnom komponentom bolje usmjerile na ranjive skupine uvest će se indeksacija kao standardno obilježje naknada.

Također, nastavit će se provoditi aktivnosti usmjerene braniteljsko-stradalničkoj populaciji iz Domovinskog rata koje se odnose na pružanje socijalnih usluga, razvoj infrastrukture te provedbu sveobuhvatnih programa skrbi, između ostalog, i u veteranskim centrima, kao i pružanje potpore projektima udruga iz Domovinskog rata u području psihološkog i socijalnog osnaživanja, te provedbu programa psihosocijalne i savjetodavne pomoći na području Republike Hrvatske.

3.3.2. Zdravstvena zaštita

Glavni izazov zdravstvenog sustava, obzirom na značaj zdravstvene zaštite i očuvanje zdravlja, predstavlja uspostava jednakosti u sustavu kako bi se smanjila segregacija kućanstva s nižim prihodima, nasuprot onima s višim blagostanjem.

Pandemija COVID-19 i višestruki potresi poseban su izazov pred kojima se našao hrvatski zdravstveni sustav. Ove krizne situacije ostavile su trag i na građanima koji koriste zdravstvenu zaštitu, u smislu kako su se njihove potrebe promijenile ili povećale u odnosu na period prije, a dimenzija povećanja nejednakosti zbog gubitka posla, gubitka mjesta stanovanja, gubitka bliskih osoba zbog pandemije i sl. u kriznim situacijama takvih razmjera dovodi do ekonomskog osiromašenja, narušavanja mentalnog zdravlja, pojave bolesti, povećanog stresa i dr., a time i do kasnijeg povećanja potreba i očekivanja od zdravstvenog sustava. Na navedene potrebe usmjerit će se mjere u Nacionalnom planu razvoja hrvatskog zdravstva dok će se u provedbenim planovima ovog Nacionalnog plana aktivnosti usmjeriti osiguravanje dopunskog zdravstvenog osiguranja osobama slabijeg socioekonomskog statusa.

3.3.3. Odgoj i obrazovanje

Među razvojnim izazovima sustava odgoja i obrazovanja svakako treba naglasiti da su sposobnosti, vještine i znanje ljudski kapital kojim raspolaže neko društvo, a poboljšanje kvalitete ljudskog kapitala moguć je kroz proces obrazovanja koje treba biti dostupno svima bez obzira na socioekonomske ili zdravstvene razlike. Navedeno svakako uključuje osiguravanje udžbenika i dodatnih nastavnih materijala kao i prijevoza učenicima slabijeg socioekonomskog statusa zbog prometne izoliranosti ili učenicima/djeci s invaliditetom.

Rano uključivanje u sustav obrazovanja od ključne je važnosti za daljnji uspjeh djeteta u obrazovnom sustavu. Inkluzivan/uključiv odgoj i obrazovanje zahtijeva stvaranje uvjeta u predškolskim ustanovama za zadovoljavanje različitih odgojno-obrazovnih potreba djece s teškoćama u razvoju te se naglasak stavlja na stvaranje promjena u odgojno-obrazovnom sustavu, kako bi sustav bio primjeren odgojno-obrazovnim potrebama svakog djeteta. Djeca s teškoćama spadaju u jednu od najranjivijih skupina po pitanju siromaštva i socijalne isključenosti. Zbog toga će se i dalje raditi na osmišljavanju mjera kojima će se takvim učenicima omogućiti stjecanje kvalifikacija i općenito uključenost u obrazovni sustav. Dodatno, profesionalno usavršavanje odgojitelja u predškolskom odgoju za rad s djecom s teškoćama u razvoju provodi se u svrhu osiguravanja uključivog predškolskog odgoja koji se temelji na omogućavanju participaciju djece s teškoćama u razvoju u predškolskim programima.

Učenicima osnovnih škola koji su članovi kućanstva korisnika zajamčene minimalne naknade ili novčane naknade za nezaposlene hrvatske branitelje iz Domovinskog rata i članove njihovih obitelji financiraju se drugi obrazovni materijali i učenicima srednjih škola koji su članovi kućanstva korisnika zajamčene minimalne naknade financiraju se udžbenici u cilju ostvarivanja jednakih uvjeta obrazovanja i socijalnog uključivanja.

3.3.4. Mirovinski sustav

Starenje stanovništva i nepovoljni demografski trendovi predstavljaju značajan izazov za održivost mirovinskoga sustava. S druge strane, uz osiguranje održivosti mirovinskog sustava, nužno je povećati razinu adekvatnosti mirovina.

U sustavu generacijske solidarnosti (I. mirovinski stup) predviđeno je dugoročno smanjivanje udjela mirovine u plaći, između ostalog i kao posljedica povećanja broja korisnika mirovine iz I. i II. mirovinskog stupa. Međutim, s obzirom da će korisnici mirovine iz oba stupa primati mirovinu i iz II. mirovinskog stupa, njihova ukupna mirovinska primanja bit će nešto veća, a dovest će i do postupnog smanjenja transfera iz državnog proračuna za pokrivanje deficita mirovinskog sustava. Stoga je nužno u I. mirovinskom stupu dodatno intervenirati u cilju zaštite ranjivih kategorija umirovljenika koje će primati mirovinu samo iz I. mirovinskog stupa, a značajan broj takvih umirovljenika je u kategoriji korisnika obiteljske i najniže mirovine.

Od razvojnih prilika ističu se redefiniranje modela obiteljske mirovine i povećanje najniže mirovine. Redefiniranjem obiteljske mirovine povećala bi se razina socijalne sigurnosti osjetljive kategorije umirovljenika u slučajevima značajnijeg gubitka prihoda nakon smrti bračnog/izvanbračnog druga i to omogućavanjem korištenja dijela mirovine preminulog bračnog/izvanbračnog druga uz osobnu mirovinu i povećanje obiteljske mirovine. Dodatno će se prilikom redefiniranja modela obiteljske mirovine razmotriti mogućnost rada uz istovremenu isplatu obiteljske mirovine. Ovisno o fiskalnim kapacitetima državnog proračuna, također se predviđa unapređenje instituta najniže mirovine čime bi se podigla donja razina prava iz mirovinskog osiguranja, za više od 300.000 korisnika najniže mirovine. Ovim mjerama bi se povećao udio prosječne obiteljske i prosječne najniže mirovine u prosječnoj mirovini u Republici Hrvatskoj i omogućila bolja integracija u društvo ove korisničke skupine.

3.3.5. Stambeno zbrinjavanje

Vezano za razvojni izazov nepostojanja zasebnih poticajnih programa stambenog zbrinjavanja na otocima Središnji državni ured za obnovu i stambeno zbrinjavanje zalaže se i za poticanje pokretanja proširivanja teritorijalne nadležnosti Zakona o stambenom zbrinjavanju na potpomognutim područjima i na otoke.

Za sve one koji nisu stambeno zbrinuti na potpomognutim područjima i za one koji se žele naseliti na potpomognutim područjima, a nigdje nisu stambeno zbrinuti u planu je

provedba različitih stambenih programa (program stambenog zbrinjavanja kroz pet modela stambenog zbrinjavanja).

Također, mjere ovog Nacionalnog plana biti će usmjerene na poboljšanje uvjeta kvalitete stanovanja i življenja kroz nacionalni stambeni program i program obnove; povećanje kvalitete i standard življenja romskih obitelji; osiguravanje adekvatnih uvjeta stanovanja obiteljima u potrebi; stambeno zbrinjavanje žrtava nasilja u obitelji kao i deficitarnih kadrova i zanimanja za čijim radom postoji posebno iskazana potreba na potpomognutim područjima i otocima; stambeno zbrinjavanje bivših nositelja stanarskih prava; naseljavanje, ostanak, poboljšanje uvjeta stanovanja i uvjeta življenja i poštovanje prava nacionalnih manjina; osiguravanje smještaja osobama sa odobrenom međunarodnom zaštitom.

Poseban izazov je i obnova kuća i stanova u državnom vlasništvu na područjima pogođenim potresom kojima gospodari i upravlja Središnji državni ured za obnovu i stambeno zbrinjavanje. Prema podacima radi se o 1.558 kuća u Sisačko-moslavačkoj i Karlovačkoj županiji i 1.013 stambenih jedinica za uklanjanje i izgradnju zamjenske stambene jedinice. Prema podacima Povjerenstva za koordinaciju poslova za odobrenje privremenog stambenog zbrinjavanja odobreno je privremeno stambeno zbrinjavanje za 90 obitelji, odnosno 252 osobe, od kojih su useljene 82 obitelji, a useljenje čeka osam obitelji (stanje 5.5.2021. godine).

Ulagat će se u infrastrukturu JLPRS koja će omogućiti razvoj i pružanje inovativnih socijalnih usluga poput programa socijalnog stanovanja za različite skupine (primjerice beskućnika - ulagat će se u infrastrukturu za adekvatan smještaj/organizirano stanovanje/socijalno stanovanje, zbrinjavanje beskućnika u ekstremnim zimskim uvjetima), te u infrastrukturu namijenjenu socijalnom stanovanju za mlade nakon izlaska iz alternativne skrbi.

Nastavit će se i sa ulaganjima u stambeno zbrinjavanje hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji, te predlagati i razvijati novi modeli stambenog zbrinjavanja najugroženijih pripadnika društva.

3.3.6. Regionalni razvoj

Izazovi na manje razvijenim područjima Hrvatske svakako su nezaposlenost, niska zaposlenost, niži stupanj obrazovanja, manjak i manja dostupnost socijalnih usluga i komunalne i društvene infrastrukture, značajna zastupljenost manjinskih skupina stanovništva povezani s dodatnim izazovima socijalne isključenosti i segregacije te još uvijek postojećim dugoročnim posljedicama ratnih zbivanja iz 1990-tih i općenito dugotrajnim negativnim demografskim trendovima. Izgradnja i obnova postojećih infrastrukturnih objekata na potpomognutim područjima i to kroz ulaganje u obrazovanje, zaštitu okoliša, kulturu, promet, komunalnu i društvenu infrastrukturu, unaprjeđenje društvenih djelatnosti kao i ulaganje u gospodarsku infrastrukturu te dodjelu bespovratnih sredstava poduzetnicima u svrhu smanjenja razlika između pojedinih dijelova Hrvatske doprinijet će u životnom standardu i smanjenju rizika od siromaštva.

Kroz ulaganje u infrastrukturu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te organizacija civilnog društva, osigurat će se rad i dostupnost pučkih kuhinja, socijalnih samoposluga, skladišta za hranu i osnovna materijalna pomoć.

3.3.7. Razvoj civilnog društva

Unatoč tome što su važan pokretač pozitivnih društvenih promjena u lokalnim zajednicama, organizacijama civilnoga društva često nedostaju dodatna znanja i vještine koje bi im omogućile neometano djelovanje te prikupljanje sredstava za daljnje djelovanje i razvoj. Dodatni je problem nejednaka razvijenost i zastupljenost organizacija civilnoga društva po regijama jer najveći broj organizacija djeluje u glavnim urbanim centrima. Nedvojbeno je da su izrazito velike razlike u standardu građana između hrvatskih regija u izravnoj vezi sa stupnjem razvoja civilnoga društva u tim regijama. Zato je potrebno unaprijediti postojeću infrastrukturu za pružanje podrške ujednačenom regionalnom razvoju civilnoga društva u lokalnim zajednicama. Organizacije civilnoga društva koje djeluju u lokalnim zajednicama obično nisu profesionalizirane, imaju neredovite i/ili vrlo male prihode, te nedovoljne kapacitete i manjak informacija o mogućnostima financiranja. Također, ovakve organizacije imaju iskustvo u upravljanju malim projektima pretežno iz nacionalnih izvora financiranja, ali nemaju iskustva u upravljanju velikim projektima, niti imaju iskustvo upravljanja EU sredstvima koja često zahtijevaju i sufinanciranje. Zbog toga je od velikog značaja osigurana podrška sufinanciranju obveznog doprinosa organizacija civilnoga društva kao korisnika EU projekata od strane Ureda za udruge. Dodatno, potrebno je provoditi više organizacijama civilnoga društva lako dostupnih programa izobrazbe na temu izrade i upravljanja EU projektima. Kapaciteti organizacija civilnog društva kao pružatelja socijalnih usluga trebaju biti podupirani i izgrađeni kako bi se povećala kvaliteta isporuke usluga, čineći ih isplativijima i sposobnima da prepoznaju i svladaju nedostatke u sustavu isporuke usluga, s ciljem povećanja dostupnosti socijalnih službi i omogućavanja pristupa socijalnim uslugama osobama u nepovoljnom položaju.

Uz navedena programska područja ističemo i važnost ***kulture te sporta*** kao sastavnih dijelova životne svakodnevice. Međutim, i u tim sferama socioekonomske razlike pojedinaca i skupina čine distinkcije u njihovoj dostupnosti stoga će i intervencije vezane uz borbu protiv siromaštva i socijalne isključenosti biti razvijene i kroz ova područja.

Razvojni izazov u području kulture je pristup, koji je još uvijek neujednačen za građane Hrvatske te je sudjelovanje u kulturi neravnomjerno kako za društvene skupine, tako i teritorijalno. Pristup kulturi je složen i višedimenzionalan pojam koji je povezan s društvenim, financijskim i drugim aspektima. Prema podacima Eurostata (2021.), u 2015. u Republici Hrvatskoj je svega 36,6 % posto ispitanika starijih od 16 godina sudjelovalo u nekoj od kulturnih aktivnosti, dok je europski prosjek 62,6 %, što svrstava Hrvatsku na samo dno ljestvice (25. od ukupno 27 zemalja). Prema navedenom istraživanju, u kulturnim su aktivnostima najmanje sudjelovale osobe od 65 do 74 godine (17,3%), a

vidljivo je smanjeno sudjelovanje stanovništva koje živi u ruralnim područjima (28,5%), posebice s obzirom na europski prosjek u istom stupnju urbanizacije od 52,3%. Bolji pristup kulturi podrazumijeva kako aktivno sudjelovanje pripadnika ranjivih skupina u kulturnim i umjetničkim aktivnostima, tako i ulaganja u kulturnu infrastrukturu, što doprinosi socijalnom uključivanju ranjivih skupina i poboljšanju kvalitete života. Nadalje, medijska pismenost jedna je od preduvjeta za razvoj globalnih kompetencija pojedinaca, koje su prema OECD-ovoj definiciji korištenoj u istraživanju PISA 2018, skup znanja, vještina, stavova i vrijednosti neophodnih za skladan život u multikulturnim društvima, za uspjeh na promjenjivom tržištu rada, za učinkovito i odgovorno korištenje medijskih platformi te za djelovanje u skladu s ciljevima održivog razvoja. Sukladno podacima istraživanja koje su 2019. proveli Agencija za elektroničke medije i UNICEF, tek 8% ispitanika u Hrvatskoj imalo je priliku učiti o vještinama kritičkog sagledavanja medijskih sadržaja, a gotovo svaka četvrta mlada osoba koja je sudjelovala u istraživanju, osobno je doživjela neki oblik nasilja na društvenim mrežama. Jačanjem ključnih kompetencija, s naglaskom na medijsku pismenost, omogućit će se ranjivim skupinama usvajanje potrebnih znanja, vještina, stavova i vrijednosti za aktivno sudjelovanje u društvu.

S ciljem sprječavanja društvene isključenosti djece u nepovoljnom položaju, ali i ispunjenja obveza koje pred države članice stavlja Garancija za djecu, potrebno je provesti aktivnosti koje će djeci omogućiti jednake mogućnosti za sudjelovanje u **sportskim aktivnostima**, višednevnim izletima i aktivnostima u slobodno vrijeme.

Kroz ovu mjeru, s ciljem prevencije isključenosti i osiguravanja jednakih prilika želimo kroz višednevne izlete djecu i mladima slabijeg imovnog stanja osvijestiti o mogućnostima koje pruža turizam, počevši od zapošljavanja u raznim poslovima u turizmu, uključujući i inovativne poslove, ali i o društvenoj važnosti turizma, što podrazumijeva poštovanje društvenih i kulturnih vrijednosti zajednice te očuvanje kulturne baštine i tradicionalnih vrijednosti uz međukulturalno razumijevanje i toleranciju.

Isto tako, s ciljem socijalnog uključivanja i promicanja jednakih mogućnosti djeca i mladi u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti, djeca i mladi u manje razvijenim područjima te djeca i mladi s teškoćama u razvoju, kao i osobe s invaliditetom kroz uključivanje u sportske programe i sportska natjecanja dobit će mogućnost sudjelovanja u sportskim programima i sportskim natjecanjima.

Područja intervencija, sa ciljem borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti, također su vezana i uz ***informatizaciju socijalnih naknada u sustavu socijalne zaštite te izradu modela sveobuhvatne dijagnoze siromaštva i socijalne isključenosti***.

Kad govorimo o **informatizaciji u sustavu socijalne zaštite** vezanoj uz ciljeve Nacionalnog programa, razvojni izazov je ubrzati procese priznavanja materijalnih prava osobama u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti. Postojeće stanje ne umreženosti tijela državne uprave koja priznaju određena prava iz njihove nadležnosti usporava priznavanje istih i produbljuje rizik od segregacije, siromaštva i socijalne isključenosti.

Uvid u socijalne naknade u sustavu socijalne zaštite na nacionalnoj razini nije objedinjen na način da građanin Hrvatske može na jednom mjestu dobiti sve potrebne informacije o naknadama iz sustava socijalne zaštite na koje ima pravo. Čimbenici ne umreženosti dodatno otežavaju rad tijela državne uprave te samim time i pravovremeno priznavanje prava.

Nadalje, općine, gradovi i županije samostalne su u odlučivanju u poslovima iz svog samoupravnog djelokruga, što djelomično dovodi do regionalne neujednačenosti prilikom priznavanja prava na socijalne naknade i visine istih.

Posebni će se naponi ulagati u podizanje kvalitete i pojednostavljivanje pismene i internetske komunikacije javnih institucija kako bi ona bila što pristupačnija i razumljivija najširoj javnosti. Provedbom ciljanih programa informatizacije prije svega će se pružiti podrška građanima te javnoj upravi da tu transformaciju uspješno provedu, kako bi javne usluge postale još dostupnije građanima. Informatizacijom svakodnevnih procesa s kojima se susreću građani u radu s javnim tijelima osigurat će se transparentna i brža usluga javne uprave, jednako dostupna u svim dijelovima Hrvatske. Pristupačnost elektroničkih usluga preduvjet je za ravnopravno sudjelovanje svih građana u aktivnoj ulozi u društvu i doprinosu pametnom, održivom i uključivom razvoju digitalnog društva i društva u cjelini. Stoga je cilj povezati jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave s nacionalnom razinom u svrhu razmjene podataka o socijalnim davanjima za svakog pojedinog korisnika kako bi jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prilikom uvida u iste imala što bolju procjenu potrebe korisnika i bolje ciljane naknade. Navedeno će ujedno omogućiti poboljšanje protoka informacija o pružanju socijalnih naknada između lokalne i središnje razine upravljanja.

Navedenim procesom informatizacije, planira se izraditi web aplikacija koja bi građanima Hrvatske omogućila uvid u sva postojeća socijalna davanja na nacionalnoj razini i okvirnu procjenu prava koja građani mogu ostvariti. Shodno tome, olakšao bi se pristup informacijama, povećala bi se transparentnost te bi se ubrzao proces priznavanja prava.

Dodatno, ako govorimo o administrativnim podacima, to jest službenim podacima tijela koja pružaju ili vode podatke o naknadama i uslugama socijalne zaštite, valja naglasiti kako trenutno za Republiku Hrvatsku ne postoji podatkovna infrastruktura koja bi obuhvatila na standardizirani način sva tijela opće države koja pružaju naknade i usluge socijalne zaštite. Jedan od temeljnih izazova ***stabilnog i sveobuhvatnog sustava dijagnostike siromaštva i socijalne isključenosti*** uspostavom jedinstvene metodologije je povezivanje različitih baza podataka s obzirom da službeni podaci tijela ne koriste adekvatne i ujednačene šifre, imaju različitu strukturu podataka, postoji i paralelan unos istih podataka u različite baze što ne jamči da se ti podaci podudaraju, neujednačen je i način ažuriranja baze (da li u realnom vremenu, da li retroaktivno, i slično.), koje klasifikacije koristi i drugo.

Također, podaci koje prikuplja DZS, izravne procjene siromaštva iz Ankete od dohotku stanovništva pouzdane su samo razini prostornog područja za statistiku na NUTS-2

razini. To komplicira analizu siromaštva na disagregiranim razinama budući da je upitna pouzdanost izravnih ocjena na nižim razinama.

Problem utječe na razvoj svih javnih politika usmjerenih na borbu protiv siromaštva i socijalne isključenosti obzirom da je teško iz parcijalnih podataka procijeniti pravo stanje na lokalnoj i regionalnoj razini.

Uspostavljanje stabilnog sustava dijagnoze siromaštva i socijalne isključenosti doprinijeti će se transparentnom sustavu socijalne zaštite i pravednijoj raspodjeli sredstava te usmjeriti procese priznavanja materijalnih i nematerijalnih prava svim osobama u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti na adekvatan način. U bitnom, navedenim se stvara podloga za borbu i sprečavanje segregacije u području socijalne zaštite.

4. USKLAĐENOST S NACIONALNOM RAZVOJNOM STRATEGIJOM, SEKTORSKIM I VIŠESEKTORSKIM STRATEGIJAMA TE DOKUMENTIMA PROSTORNOG UREĐENJA

Nacionalni plan borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti za razdoblje od 2021. do 2027. usklađen je s međunarodnim i nacionalnim strateškim dokumentima, te pridonosi ostvarenju ciljeva iz međunarodnog i nacionalnog okvira usmjerenog na područje smanjenja siromaštva i socijalne isključenosti.

Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. godine (dalje u tekstu: NRS 2030) je najviši akt strateškog planiranja u Republici Hrvatskoj koji obuhvatno i dugoročno usmjerava razvoj društva i gospodarstva u svim pitanjima od značenja za Hrvatsku. Temelji se na prepoznatim razvojnim izazovima na regionalnoj, nacionalnoj, europskoj i globalnoj razini i služi za oblikovanje i provedbu razvojnih politika Republike Hrvatske. Sadrži dugoročnu viziju razvoja Republike Hrvatske i prioritete za ulaganje u desetogodišnjem razdoblju.

NRS-om 2030 se određuju razvojni smjerovi i strateški ciljevi, koji se detaljno razrađuju u kratkoročnim i srednjoročnim nacionalnim planovima i planovima razvoja jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Za izradu Nacionalnog plana značajan je strateški cilj 5.5 „*Zdrav, aktivan i kvalitetan život*“ unutar Razvojnog smjera 2: „*Jačanje otpornosti na krize*“.

Nastavno na sektorske/višesektorske nacionalne akte strateškog planiranja, Nacionalni plan usklađen je sa svim relevantnim važećim nacionalnim aktima koji doprinose provedbi aktivnosti usmjerenih na suzbijanje siromaštva i socijalne isključenosti u Hrvatskoj.

Budući da će određene mjere i aktivnosti usmjerene na borbu protiv siromaštva i socijalne isključenosti biti zastupljene i u nacionalnim planovima i strateškim dokumentima vezanim uz zdravstvenu zaštitu, odgoj i obrazovanje; rad, zaštitu na radu i zapošljavanje; zaštitu osoba s invaliditetom; zaštitu djece i mladih; razvoj socijalnih usluga; poticajno okruženje za razvoj civilnog društva; poljoprivredne i ruralne politike; promicanja ljudskih prava i suzbijanja diskriminacije; područja zaštite prava nacionalnih manjina, regionalni razvoj i drugih koji se izrađuju za isto razdoblje, ovaj Nacionalni plan usklađen je na način da ne bi došlo do preklapanja. U bitnom, rezultati mjera u strateškim dokumentima iz navedenih područja svojim rezultatima doprinosit će smanjenju osoba u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti za koji je postavljen cilj u Nacionalnoj razvojnoj strategiji na manje od 15% do 2030. godine.

Od globalnih inicijativa, Nacionalni plan u skladu je s **Ciljevima održivog razvoja** Ujedinjenih naroda iz 2015. godine (**Agenda 2030**) te doprinosi ostvarenju istih. Posebno ističemo Cilj 1.: „Okončati siromaštvo svugdje i u svim oblicima“ kao jedan od 17 ciljeva održivog razvoja.

Na europskoj razini, Nacionalni plan u skladu je s **Europskim stupom socijalnih prava (2016.)** koji predstavlja putokaz prema jakoj socijalnoj Europi, pravednoj, uključivoj i punoj mogućnosti, **Strategijom Europa 2020. (2010.)**, **Otvorena metoda koordinacije u području socijalnih pitanja (OMK)**, **Revizijom Smjernica EU-a za promicanje i zaštitu prava djeteta (2017.) - Ne zaboravimo nijedno dijete, članci 19., 145. - 150. i 151 - 161. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU)**,

U bitnom, Nacionalni plan osim navedenih, oslanja se i na niz drugih međunarodnih dokumenata: UN Opću deklaraciju o pravima čovjeka, UN Konvenciju o pravima djeteta, UN Konvenciju o pravima osoba s invaliditetom, UN Deklaraciju o pravima osoba s invaliditetom, Konvenciju Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji (Istanbulska konvencija iz 2011.), Međunarodni pakt o gospodarskim, socijalnim i kulturnim pravima, Konvenciju Vijeća Europe o suzbijanju trgovanja ljudima, Strategiju Vijeća Europe za prava djeteta (2016.-2021.), Europsku socijalnu povelju, Europsku strategiju za osobe s invaliditetom 2010. - 2020., Europsku konvenciju o ljudskim pravima, Strategiju Europa 2020 za pametan, održiv i uključiv rast iz 2010., Zajedničke europske smjernice za prijelaz s institucijske skrbi na usluge podrške za život u zajednici (Europska stručna skupina za prijelaz s institucijske skrbi na usluge podrške za život u zajednici, 2011.), EU Agendu za prava djece, EU smjernice za promociju i zaštitu prava djece (2017), Akcijski plan za provedbu europskog stupa socijalnih prava, Strategiju EU o pravima djeteta, Strategiju o pravima osoba s invaliditetom za razdoblje od 2021.-2030., Strateški okvir EU za jednakost, uključivanje i sudjelovanje Roma i Akcijski plan za integraciju i uključivanje za razdoblje od 2021. do 2027..

5. OPIS PRIORITETA JAVNE POLITIKE U SREDNJOROČNOM RAZDOBLJU

U Nacionalnom planu borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti 2021. - 2027. opredijelili smo se za Prioritet vezan uz programska područja javnih politika usmjerenih na suzbijanje siromaštva i socijalne isključenosti:

1. Doprinijeti smanjenju siromaštva i socijalne isključenosti te kvaliteti življenja kroz koordinirani sustav potpore skupinama u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti

5.1. Prioritet 1. Doprinijeti smanjenju siromaštva i socijalne isključenosti te kvaliteti življenja kroz koordinirani sustav potpore skupinama u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti

Prioritetno područje odnosi se na revitalizaciju Hrvatske kroz poboljšanje kvalitete življenja i unapređenja dostupnosti javnih usluga: povećanje adekvatnosti mirovina i socijalnih naknada kao i funkcionalno objedinjavanje socijalnih naknada te uvođenje indeksacije kao standardno obilježje naknada; osiguravanje police dopunskog zdravstvenog osiguranja za osobe slabijeg socio-ekonomskog statusa; odgoj i obrazovanje usmjeren na marginalizirane korisničke skupine; uvođenje novog modela obiteljske mirovine i povećanje najniže mirovine; razvoj administrativnih usluga i informatizacije u procesu priznavanja materijalnih prava osobama u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti; unapređenje skrbi i infrastrukture usmjerene podizanju kvalitete življenja za hrvatske branitelje i članove njihovih obitelji te civilne stradalnike Domovinskog rata i članove njihovih obitelji, i drugo.

Značaj se daje modelu sveobuhvatne dijagnoze siromaštva i socijalne isključenosti sa svrhom razvoja detaljne geo-referentne baze koja pruža objektivne informacije o prostornoj raspodjeli siromaštva i socijalne isključenosti koristeći skupne podatke pokazatelja blagostanja, materijalnog siromaštva, kao i distribucije socijalnih usluga i infrastrukture, koje mogu pomoći s informacijama prilikom oblikovanja politika usmjerenih na smanjenje siromaštva i socijalne isključenosti.

Posebna pažnja posvetit će se djeci s ciljem prevencije i smanjenja dječjeg siromaštva i socijalne isključenosti kroz integrirani i koordinirani pristup djelovanja različitih sustava.

Fokusiranost će biti i na provedbi posebnih stambenih programa za osobe slabijeg socioekonomskog statusa kao i na poticanju regionalnog razvoja; razvoja potpomognutih područja kroz demografsku revitalizaciju i gospodarsku regeneraciju depriviranih područja.

Zbog velikog značaja i djelovanja na području suzbijanja siromaštva i socijalne isključenosti isto obuhvaća kulturu, sport i razvoj organizacija civilnog društva.

U ovom Prioritetu predviđena su četiri posebna cilja:

- Posebni cilj 1: Smanjenje siromaštva i socijalne isključenosti ranjivih skupina
- Posebni cilj 2: Prevencija i smanjenje dječjeg siromaštva i socijalne isključenosti
- Posebni cilj 3: Povećanje visine obiteljskih i najnižih mirovina
- Posebni cilj 4: Unaprijediti životne prilike osoba u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti

5.1.1. Posebni cilj 1: *Smanjenje siromaštva i socijalne isključenosti ranjivih skupina*

Naziv posebnog cilja	Pokazatelj ishoda	Početna vrijednost	Ciljana vrijednost
1. Smanjenje siromaštva i socijalne isključenosti ranjivih skupina	OI.02.3.39 Teška materijalna deprivacija prema dobi i spolu	ADS2019= 7,3%	ADS2027= 3,4%
	OI.02.3.59 Stopa rizika od siromaštva	ADS2019= 18,3%	ADS2027= 15,0%
	OI.02.3.33 Osobe u riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti	ADS2019= 23,3%	ADS2027= 17,8%
Mjere za provedbu posebnog cilja			
1. Sveobuhvatna dijagnoza siromaštva i socijalne isključenosti			
2. Povećanje primjerenosti socijalnih naknada i poboljšanje pokrivenosti najosjetljivije skupine zdravstveno osiguranih osoba dopunskim zdravstvenim osiguranjem			
3. Informatizacija socijalnih naknada u sustavu socijalne zaštite			
4. Razvoj i provedba programa usmjerenih smanjenju materijalne deprivacije i socijalne isključenosti ranjivih skupina			
5. Doprinos smanjenju siromaštva na regionalnoj i lokalnoj razini			
6. Osiguranje jednakosti pristupa i sudjelovanja ranjivih skupina u kulturi te unaprjeđenje medijske pismenosti			
7. Daljnji razvoj volonterstva u Republici Hrvatskoj			
8. Razvoj infrastrukture i provedba programa za braniteljsko-stradalničku populaciju iz Domovinskog rata u veteranskim centrima			
9. Podizanje kvalitete življenja hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji te civilnih stradalnika iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji			

Doprinos posebnog cilja provedbi povezanog cilja Nacionalne razvojne strategije do 2030.

Globalna kriza ostavlja negativne posljedice na sustave socijalne skrbi, zdravstva, društva i gospodarstva, a regionalne razlike se produbljuju zbog sve većeg broja siromašnih i socijalno isključenih građana Hrvatske kao i onih koji se nalaze u riziku od istih. Osobito se posljedice osjećaju u potpomognutim područjima, manje razvijenim i ruralnim područjima te otocima. S ciljem doprinosa zdravom, aktivnom i kvalitetnom životu ovaj posebni cilj fokusiran je na smanjenje siromaštva i socijalne isključenosti ranjivih skupina što će dodatno osigurati i izrada modela sveobuhvatne dijagnoze siromaštva i socijalne isključenosti. Doprinos je usmjeren provedbom mjera za povećanje primjerenosti socijalnih naknada i uvođenja indeksacije kao standardnog obilježja naknada,

transparentnom sustavu socijalne zaštite i pravednijoj raspodjeli sredstava, osiguravanje dopunskog zdravstvenog osiguranja osobama slabijeg socio-ekonomskog statusa, razvoju i provedbi programa usmjerenih smanjenju materijalne deprivacije, osiguravanje jednakosti u pristupu i sudjelovanju svih građana u kulturi bez obzira na njihove socio-ekonomske prilike te unapređenje medijske pismenosti, razvoj solidarnosti kroz volonterstvo, socijalnu i gospodarsku regeneraciju potpomognutih područja te zaštitu dostojanstva hrvatskih branitelja i civilnih stradalnika Domovinskog rata te članova njihovih obitelji.

U bitnom, doprinijet će se podizanju kvalitete života građana, smanjiti siromaštvo i socijalna isključenost kao i broj osoba u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti.

Doprinos posebnog cilja Programu Ujedinjenih naroda za održivi razvoj 2030. (UN Agenda 2030.)

Prethodno iznesenim mjerama aktivnosti će biti usmjerene na suzbijanje siromaštva i socijalne isključenosti ranjivih skupina i doprinosit će globalnim ciljevima za održivi razvoj: Svijet bez siromaštva; Svijet bez gladi; zdravlje i blagostanje; kvalitetno obrazovanje; smanjenje nejednakosti. (SDG 1, 2, 3, 4, 10 UN Agenda 2030.).

5.1.2. Posebni cilj 2: Prevencija i smanjenje dječjeg siromaštva i socijalne isključenosti

Naziv posebnog cilja	Pokazatelj ishoda	Početna vrijednost	Ciljana vrijednost
2. Prevencija i smanjenje dječjeg siromaštva i socijalne isključenosti	01.02.3.39 Teška materijalna deprivacija (za djecu od 0_17)	ADS2019 za 0-17 godina =5,7%	ADS2027 za 0-17 godina =3,0%
	01.02.3.58 Stopa rizika od siromaštva za djecu 0-17	ADS2019 za 0-17 godina =17,1%	ADS2027 za 0-17 godina =14,1%
Mjere za provedbu posebnog cilja			
1. Poboljšanje dostupnosti besplatnih obroka djeci u siromaštvu ili u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti			
2. Povećanje dostupnosti odgoja i obrazovanja marginaliziranim i ranjivim skupinama koji su u lošijem socioekonomskom položaju			
3. Poboljšanje integriranog pristupa skrbi za djecu u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti			
4. Poboljšanje i dostupnost besplatnih programa usmjerenih socijalnom uključivanju djece i obitelji u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti			

Doprinos posebnog cilja provedbi povezanog cilja Nacionalne razvojne strategije do 2030.

Pored prenošenja znanja i vještina, odgoj i obrazovanje imaju ključnu ulogu u borbi protiv siromaštva i socijalne isključenosti. Povećanje dostupnosti odgoja i obrazovanja

marginaliziranim i ranjivim skupinama koji su u lošijem socioekonomskom položaju kao i poboljšanje i dostupnost besplatnih programa te poboljšanjem integriranog pristupa skrbi za djecu doprinosi se ostvarivanju prava na kvalitetan odgoj i obrazovanje od najranije dobi i osiguravanja standarda kvalitete i resursa za podršku djeci izloženoj riziku od siromaštva i socijalne isključenosti. Također, kroz poboljšanje dostupnosti besplatnih obroka djeci u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti, koje predstavlja dodatnu vrijednost nacionalnim programima, doprinijet će se ublažavanju najgorih oblika dječjeg siromaštva.

Doprinos posebnog cilja Programu Ujedinjenih naroda za održivi razvoj 2030. (UN Agenda 2030.)

Siromaštvo i socijalna isključenost u Europskoj uniji smanjili su se u posljednjem desetljeću. Oko 91 milijun građana (od kojih je 17,9 milijuna djece u dobi od 0 do 17 godina) bilo je izloženo riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti u EU-u 2019., što je gotovo 17 milijuna manje od vrhunca 2012. Očekuje se da će pandemija bolesti COVID-19 pogoršati situaciju, što će kratkoročno dovesti do veće financijske nesigurnosti, siromaštva i dohodovne nejednakosti. Od 15 milijuna osoba koje treba izbaviti od siromaštva ili socijalne isključenosti, najmanje pet milijuna bi trebala biti djeca. Usmjerenost na djecu pružit će im nove mogućnosti, ali će i pridonijeti prekidanju međugeneracijskog ciklusa siromaštva i spriječiti da ta djeca postanu odrasle osobe izložene riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti. (SDG 1 UN Agenda 2030.).

5.1.3. Posebni cilj 3: Povećanje visine obiteljskih i najnižih mirovina

Naziv posebnog cilja	Pokazatelj ishoda	Početna vrijednost	Ciljana vrijednost
3. Povećanje visine obiteljskih i najnižih mirovina	01.02.3.60 Udio obiteljske mirovine u prosječnoj mirovini	81%	91 – 96%
	01.02.3.61 Udio najniže mirovine u prosječnoj mirovini	65%	68%
Mjere za provedbu posebnog cilja			
1. Redefiniranje modela obiteljske mirovine			
2. Podizanje donje razine prava iz mirovinskog osiguranja			

Doprinos posebnog cilja provedbi povezanog cilja Nacionalne razvojne strategije do 2030.

Uspješnost gospodarske politike u postizanju održivog rasta temelj je osiguranja primjerenosti budućih mirovina i smanjivanja rizika od siromaštva i socijalne isključenosti s kojim se suočavaju umirovljenici. Prioriteti provedbe politike na području dostojanstvenog starenja i primjerenosti mirovina, između ostalih usmjereni su na: razmatranje mogućnosti uvođenja novog modela obiteljskih mirovina; promicanje odgovornosti pojedinca za osobnu socijalnu sigurnost u starosti te podizanje donje razine prava iz mirovinskog osiguranja.

Doprinos posebnog cilja Programu Ujedinjenih naroda za održivi razvoj 2030. (UN Agenda 2030.)

Povećanjem visine obiteljskih i najnižih mirovina omogućit će se dostojanstveno starenje i smanjiti rizik od siromaštva i socijalne isključenosti kao i smanjenje nejednakosti u društvu. (SDG 1 i 10 UN Agenda 2030.).

5.1.4. Posebni cilj 4: Unaprijediti životne prilike osoba u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti

Naziv posebnog cilja	Pokazatelj ishoda	Početna vrijednost	Ciljana vrijednost
4. Unaprijediti životne prilike osoba u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti	01.02.3.33 Osobe u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti	(2020) - 866 obitelji i 116 osoba	(2027) - 1664 obitelji i 370 osoba
	01.02.13.21 Broj kućanstava i stambenih jedinica	(2020.) - 80 stambenih jedinica (2020.) - 400 stambeno zbrinutih korisnika	(2027.) - 100 stambenih jedinica (2027.) - 500 stambeno zbrinutih korisnika
Mjere za provedbu posebnog cilja			
1. Stvaranje poticajnog okruženja za ostanak i poboljšanje životnih uvjeta mladih i obitelji			
2. Stambeno zbrinjavanje stradalnika i dragovoljaca iz Domovinskog rata			

Doprinos posebnog cilja provedbi povezanog cilja Nacionalne razvojne strategije do 2030.

Unaprjeđenjem životnih prilika osoba u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti kroz stvaranje poticajnog okruženja za ostanak i poboljšanje životnih uvjeta mladih i obitelji kao i stambenim zbrinjavanjem stradalnika i dragovoljaca Domovinskog rata utjecat će se na povećanje životnog standarda, a time i na smanjenje siromaštva i socijalne isključenosti. Provedbom ovih mjera se doprinosi preokretanju negativnih demografskih trendova i demografskoj revitalizaciji.

Doprinos posebnog cilja Programu Ujedinjenih naroda za održivi razvoj 2030. (UN Agenda 2030.)

Stambenim zbrinjavanjem mladih, obitelji i hrvatskih stradalnika i dragovoljaca domovinskog rata utjecat će se na poboljšanje životnih uvjeta i smanjenje nejednakosti u društvu što će rezultirati i smanjenjem siromaštva i socijalne isključenosti (SDG 1, 9 i 10 UN Agenda 2030.).

6. TERMINSKI PLAN PROVEDBE PROJEKATA OD STRATEŠKOG ZNAČAJA

Sukladno Zakonu o strateškim investicijskim projektima Vlade Republike Hrvatske (Narodne novine, broj 29/18 i 114/18) strateški investicijski projekt je svaki privatni investicijski projekt, javni investicijski projekt ili javno-privatni investicijski projekt iz područja gospodarstva, rudarstva, energetike, turizma, prometa, infrastrukture, elektroničkih komunikacija, poštanskih usluga, zaštite okoliša, komunalnoga gospodarstva, poljoprivrede, šumarstva, vodnoga gospodarstva, ribarstva, zdravstva, kulture, audiovizualnih djelatnosti, znanosti, obrane, pravosuđa, tehnologije i obrazovanja koji uključuje gradnju građevina, a koji na temelju ovoga Zakona proglasi Vlada Republike Hrvatske.

Strateškim projektom smatra se projekt čijom se provedbom stvaraju uvjeti za zapošljavanje većeg broja osoba ovisno o vrsti i lokaciji projekta, koji znatno pridonosi razvoju ili poboljšanju uvjeta i standarda za proizvodnju proizvoda i pružanje usluga, koji uvodi i razvija nove tehnologije kojima se povećava konkurentnost i ekonomičnost u gospodarstvu ili javnom sektoru i/ili kojim se podiže ukupna razina sigurnosti i kvaliteta života građana i zaštita okoliša, koji pozitivno utječe na više gospodarskih djelatnosti i čijom se provedbom stvara dodana vrijednost, u gore navedenim područjima te koji u većoj mjeri pridonosi održivom razvitku i zaštiti prostora, okoliša i kulture, konkurentnosti hrvatskoga gospodarstva i udovoljava propisanim kriterijima, među kojima i kriterij da projekt ima vrijednost ukupnih kapitalnih troškova ulaganja jednaku ili veću od 75.000.000,00 kuna bez poreza na dodanu vrijednost (u daljnjem tekstu: PDV), te da ima mogućnost biti sufinanciran iz fondova i programa Europske unije, a ukupna vrijednost kapitalnih troškova projekta jednaka je ili veća od 75.000.000,00 kuna bez PDV-a.

Slijedom navedenih odredbi ističe se da Nacionalnim planom borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti za razdoblje od 2021. do 2027. godine nije predviđen projekt koji bi udovoljavao kriterijima Zakona o strateškim investicijskim projektima Vlade Republike Hrvatske, u svrhu proglašavanja istog Projektom od strateškog značaja.

7. INDIKATIVNI FINACIJSKI PLAN

Ciljevi utvrđeni u Nacionalnom planu razradit će se kroz mjere definirane u trogodišnjim planovima. Alokacija i raspoloživost financijskih sredstava za provedbu pojedinih mjera, izvori financiranja i planirana sredstva po godinama detaljnije će se prikazati u provedbenim akcijskim planovima. Za sedmogodišnje razdoblje provedbe Nacionalnog plana izradit će se dva Akcijska plana koji će sadržavati razrađene mjere i planirana financijska sredstva: Akcijski plan borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti za razdoblje od 2021. – 2024. godine i Akcijski plan borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti za razdoblje 2025. – 2027. godine.

Financijska sredstva za provedbu Nacionalnog plana, odnosno mjera iz pratećih akcijskih planova primarno će se osigurati u Državnom proračunu te iz europskih fondova u financijskoj perspektivi Europske unije za razdoblje od 2021. do 2027. Pojedine mjere financirat će se iz ESF + kao i iz dijela prihoda od igara na sreću (tzv. lutrijska sredstva) te eventualno iz donacija.

Europski socijalni fond plus (ESF+) bit će glavni izvor financiranja u nadolazećem sedmogodišnjem razdoblju za projekte od strateškog značaja koji doprinose posebnim ciljevima u području socijalne politike usmjereni na prevenciju siromaštva i socijalne isključenosti, također razvojnim ciljevima Republike Hrvatske, ali i ciljevima Europske unije usmjerenim na socijalno uključivanje i jednakost.

Podaci o izvorima financiranja, godišnjem i ukupnom procijenjenom trošku provedbe svake mjere prikazani su u Akcijskom planu za ukupno vrijeme njegovog trajanja koji je sastavni dio ovoga akta.

Procjena fiskalnog učinka mjera, aktivnosti i projekata za razdoblje provedbe Nacionalnog plana iznosi ukupno 22.304.495.076 kn, od čaga 18.444.183.457 kn iz Državnog proračuna Republike Hrvatske, a 3.860.275.619 kn iz EU financiranja.

8. OKVIR ZA PRAĆENJE I VREDNOVANJE

U skladu s Pravilnikom o provedbi postupka vrednovanja, Nacionalni plan podliježe postupku vrednovanja tijekom izrade, tijekom provedbe i nakon provedbe.

Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike, kao nositelj izrade akta strateškog planiranja, uspostaviti će mehanizme za praćenje i vrednovanje Nacionalnog plana sukladno Pravilniku o provedbi postupka vrednovanja³⁴ i Pravilniku o rokovima i postupcima praćenja i izvještavanja o provedbi akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave³⁵.

Koordinatorom provedbe Nacionalnog plana određuju se ustrojstvena jedinica nadležna za poslove strateškog planiranja Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike koji će nakon usvajanja Nacionalnog plana isti objaviti na mrežnom mjestu ministarstva.

Nacionalni plan borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti za razdoblje od 2021. do 2027. godine objavit će se mrežnim stranicama Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike.

---

³⁴Pravilnikom o provedbi postupka vrednovanja (NN, br. 66/19)

³⁵Pravilnik o rokovima i postupcima praćenja i izvještavanja o provedbi akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave (NN, br. 6/19)

Okvir za praćenje i izvještavanje

Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike kontinuirano će pratiti uspješnost provedbe posebnih ciljeva i mjera za njihovo ostvarivanje. U tu će se svrhu prikupljati, analizirati i obrađivati podaci o ostvarenju unaprijed određenih pokazatelja ishoda kojima se prati napredak u ostvarenju posebnih ciljeva.

Mjere za postizanje posebnih ciljeva Nacionalnog plana, detaljnije opisane u Akcijskom planu, preuzet će se i dodatno razraditi u provedbenim programima nositelja mjera za razdoblje 2021. do 2024. godine. U praćenju napretka u provedbi mjera prikupljat će se podaci o ostvarenju pokazatelja rezultata iz kratkoročnog akta strateškog planiranja nadležnog tijela državne uprave.

O napretku u realizaciji postavljenih ciljeva i izazovima u realizaciji, nositelj izrade Nacionalnog plana izrađivat će polugodišnja i godišnja izvješća o napretku u provedbi Nacionalnog plana i provedbenog programa.

Godišnje izvješće o provedbi posebnih ciljeva i ostvarivanju pokazatelja ishoda iz Nacionalnog plana, nositelj izrade Nacionalnog plana podnijet će Koordinacijskom tijelu do 1. ožujka tekuće godine. Polugodišnje i godišnje izvješće o napretku o provedbi mjera i aktivnosti te ostvarivanju pokazatelja rezultata iz provedbenog programa podnijet će se Koordinacijskom tijelu do 31. srpnja odnosno do 31. siječnja tekuće godine.

U cilju sustavnog procesa prikupljanja, analize i obrade podataka te pružanja pravovremenih i relevantnih informacija radi praćenja i izvještavanja o provedbi akata strateškog planiranja, nositelj izrade Nacionalnog plana formirat će radnu skupinu koja će uključivati provedbene partnere u provedbi mjera i aktivnosti.

U svrhu učinkovite suradnje i kontinuiranog poboljšanja sustava praćenja i izvještavanja Nacionalnog plana, Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike imenovat će osobu za praćenje i izvještavanje o provedbi akata strateškog planiranja.

Radi javne dostupnosti podataka o provedbi akata strateškog planiranja, Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike objavljivat će na svojim mrežnim stranicama podatke i godišnja izvješća o provedbi akata strateškog planiranja iz svoje nadležnosti.

Dodatno, Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj 29. travnja 2021. donijela Odluku o osnivanju Nacionalnog vijeća za razvoj socijalnih politika (dalje: Vijeće). Vijeće je savjetodavno i stručno tijelo Vlade Republike Hrvatske.

Vijeće čine predstavnici tijela državne uprave, predstavnici nevladinih organizacija, predstavnici akademske zajednice, predstavnici komora stručnih radnika i predstavnici sindikata (ukupno 36 članova).

Zadaća Vijeća je da Vladi Republike Hrvatske daje prijedloge, mišljenja i stručna obrazloženja radi razvoja socijalnih politika, osobito:

1. praćenje primjene međunarodnih ugovora i postojećih propisa koji se odnose na područje sustava socijalne zaštite
2. praćenje potreba na području socijalne zaštite
3. predlaganje programa mjera i razvoja na području socijalne zaštite
4. praćenje rada u području socijalnog planiranja i razvojnog usmjerenja u sustavu socijalne zaštite
5. praćenje standarda socijalnih usluga i drugih pitanja iz područja socijalne zaštite.

U bitnom, Nacionalno vijeće za razvoj socijalnih politika odgovorno je za praćenje i reviziju Nacionalnog plana borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti za razdoblje od 2021. do 2027. godine.

Okvir za vrednovanje

Postupkom vrednovanja utvrđuje se neovisna usporedba i ocjena očekivanih i ostvarenih rezultata i ishoda provedbe posebnih ciljeva Nacionalnog plana.

U skladu s Pravilnikom o provedbi postupka vrednovanja, Nacionalni plan podliježe postupku vrednovanja tijekom izrade, tijekom provedbe i nakon provedbe. U postupcima vrednovanja Nacionalnog plana potrebno je pratiti razvoj i analize mjerodavnih javnih politika.

Uz vrednovanje koje je provedeno tijekom izrade Nacionalnog plana, daljnje je vrednovanje planirano tijekom njegove provedbe te po završetku provedbe Nacionalnog plana. Srednjoročno vrednovanje koje je planirano u 2025. godini treba pokazati napredak u postizanju ciljeva Nacionalnog plana, te dati preporuke za otklanjanje svih uočenih smetnji i prepreka u provedbi Nacionalnog plana, uključujući i prijedloge promjena ili nadopuna Nacionalnog plana.

Naknadno vrednovanje u 2028. godini treba sažeto ocijeniti cjelokupni utjecaj i učinak Nacionalnog plana, odnosno njegovu djelotvornost i učinkovitost u cijelom razdoblju provedbe.

Za provedbu postupaka vrednovanja, osnovan je Odbor za vrednovanje koji se sastoji od predstavnika koordinacijskog tijela, predstavnika koordinatora za strateško planiranje nadležnoga tijela i neovisnih unutarnjih članova tijela nadležnog za izradu akta te Tim za vrednovanje.

Tim za vrednovanje sastavljen od unutarnjih stručnjaka koji nisu neposredno sudjelovali u izradi akta strateškog planiranja proveo je vrednovanje tijekom izrade akta strateškog planiranja.

Tijekom postupka prethodnog vrednovanja utvrđivano je u kojoj mjeri postavljeni prioriteti i definirani ciljevi Nacionalnog plana utječu na smanjenje siromaštva i socijalne

isključenosti i s njima povezane razvojne potrebe i potencijale opisane u analitičkom dijelu dokumenta. U postupku prethodnog vrednovanja utvrđivano je također u kojoj su mjeri zastupljene preuzete obveze iz Nacionalne razvojne strategije u Nacionalni plan. Izvršena je analiza intervencijske logike odnosno povezanost između definiranih ciljeva i pokazatelja ishoda i definiranih mjera i pokazatelja rezultata.

Tim za vrednovanje izradio je izvješće o provedenom postupku prethodnog vrednovanja sa zaključcima i preporukama koje su implementirane u ovaj Nacionalni plan.

Nalazi vrednovanja i preporuke proizašle iz evaluacijskih izvješća, bit će javno dostupne na mrežnim stranicama Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike.

9. PRILOZI

1. SWOT analiza politika usmjerenih na borbu protiv siromaštva i socijalne isključenosti
2. Strategija savjetovanja
3. Predložak za izradu Nacionalnog plana borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti za razdoblje od 2021. do 2027. godine
4. Akcijski plan borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti za razdoblje od 2021. do 2024. godine – zaseban dokument

PRILOG 1. SWOT ANALIZA POLITIKA USMJERENIH NA BORBU PROTIV SIROMAŠTVA I SOCIJALNE ISKLJUČENOSTI

SNAGE	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Uređeno zakonodavstvo relevantnih dionika ▪ Osiguran institucionalni i financijski okvir za sustavnu borbu protiv siromaštva kroz koordinaciju nacionalne i lokalne razine (vertikalna i horizontalna koordinacija) ▪ Kumulirano iskustvo razvojnih/javnih politika i dobre prakse u borbi protiv siromaštva i socijalne isključenosti ▪ Spremnost ministarstva nadležnog za socijalnu skrb za koordinirano djelovanje s drugim ministarstvima, JLP(R)S, OCD, akademskom zajednicom i drugim relevantnim dionicima ▪ Unaprijeđena međunarodna suradnja ministarstva nadležnog za socijalnu skrb u području razvojne/javne politike, ▪ Dostupnost nekih podataka za praćenje	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nepostojanje prikladnih alata za sustavno praćenje provedbe mjera za borbu protiv siromaštva i socijalne isključenosti ▪ Nepostojanje prikladnih alata za sustavno vrednovanje učinaka mjera za borbu protiv siromaštva i socijalne isključenosti ▪ Izostanak sinergijskog učinka u planiranju i provedbi mjera i aktivnosti svih ključnih dionika ▪ Nespremnost uključenih i pridruženih dionika u koordiniranu i sustavnu borbu protiv siromaštva i socijalne isključenosti u Republici Hrvatskoj (ne odaziv, propuštanje provedbe i postavljenih rokova...) ▪ Znatne lokalne/regionalne razlike u siromaštvu ▪ Nedovoljna društvena usmjerenost na potrebe stanovništva s obzirom na lokalne/regionalne razlike

PRILIKE

- Zakon o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske (2017) nalaže upravljanje javnim politikama odnosno priprema, izrada, provedba, izvješćivanje, praćenje provedbe i učinaka te vrednovanje akata strateškog planiranja za oblikovanje i provedbu javnih politika koje sukladno svojim nadležnostima izrađuju, donose i provode javna tijela
- Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. godine (najviši akt strateškog planiranja i temelj za izradu Nacionalnog plana
- Ciljevi održivog razvoja (2015.-2030.)
- Sredstva EU fondova namijenjena borbi protiv siromaštva i socijalne isključenosti

PRIJETNJE

- Neuređeni procesi horizontalne komunikacije i suradnje među ministarstvima koja sudjeluju u prevenciji siromaštva i socijalne isključenosti
- Nепрепознавање борбе против сиромаштва и социјалне иѕкључености и њезине посебности у стратежким документима Републике Хрватске
- Zanemarivanje problema i nebriga relevantnih dionika
- Nedovoljna spremnost nadležnih resora za razvoj javnih politika usmjerenih na suzbijanje siromaštva i socijalne isključenosti

PRILOG 2.: STRATEGIJA SAVJETOVANJA

Uvod:

Normativni okvir za provedbu savjetovanja sa zainteresiranom javnošću u Republici Hrvatskoj određen je Zakonom o pravu na pristup informacijama³⁶ te Kodeksom savjetovanja sa zainteresiranom javnošću u postupcima donošenja zakona, drugih propisa i akata³⁷.

Sukladno normativnom okviru i dobrim praksama savjetovanja s javnošću, prilikom izrade, provedbe, praćenja i vrednovanja Nacionalnog plana borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti za razdoblje od 2021. do 2027. godine posebna pažnja posvetit će se informiranju, savjetovanju, uključivanju i partnerstvu kao najvišem stupnju suradnje s predstavnicima zainteresirane javnosti.

Proces savjetovanja uključuje:

- *Informiranje* zainteresirane javnosti o procesu izrade strateškog dokumenta te redovito izvještavanje o napretku u postizanju postavljenih ciljeva, kao i informiranje o rezultatima vanjskog vrednovanja.
- *Savjetovanje* kao dvosmjerni proces tijekom kojeg državna tijela traže i primaju povratne informacije od građana, odnosno zainteresirane javnosti u postupku donošenja strateškog dokumenta.
- *Uključivanje* kao viši stupanj dvosmjernog procesa putem kojega su predstavnici zainteresirane javnosti aktivno uključeni u radna tijela za izradu, praćenje provedbe i vrednovanje dostignuća strateškog dokumenta.
- *Partnerstvo* pretpostavlja najviši stupanj suradnje i uzajamne odgovornosti Vlade i predstavnika zainteresirane javnosti za proces donošenja i provedbe programa, zakona, drugih propisa i akata.

Proces izrade Nacionalnog plana i metode prikupljanja mišljenja

Vlada Republike Hrvatske je na temelju članka 18. stavka 5. i članka 19. stavka 2. Zakona o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske³⁸ donijela *Odluku* KLASA: 022-03/20-04/352, URBROJ: 50301-05/16-20-6, od 14. listopada 2020. godine o utvrđivanju akata strateškog planiranja s uvjetima koji omogućavaju provedbu fondova Europske unije u razdoblju od 2021. do 2027. godine, rokova donošenja i tijela zaduženih za njihovu izradu, a u skladu s Prijedlogom uredbe Europskog parlamenta i

---

³⁶ „Narodne novine“ broj 25/13.

³⁷ „Narodne novine“ broj 140/09.

³⁸ Zakon o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske (NN, br. 123/17)

Vijeća o utvrđivanju zajedničkih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu plus, Kohezijskom fondu, Fondu za pravednu tranziciju i Europskom fondu za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu te financijskih pravila za njih i za Fond za azil, migracije i integraciju, Fond za unutarnju sigurnost i Instrument za financijsku potporu u području upravljanja granicama i vizne politike (SL L 231, 30.6.2021 .)

Sukladno navedenoj Odluci, javnost je obaviještena o početku izrade Nacionalnog plana borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti za razdoblje od 2021. do 2027. godine za čiju izradu je zaduženo Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike.

Odluka o osnivanju i imenovanju članova Radne skupine za izradu i praćenje Nacionalnog plana borbe protiv siromaštva za razdoblje od 2021. do 2027. godine donesena je 26. studenoga 2020. godine.

Sastav Radne skupine:

- 10 tijela državne uprave
- 1 tijelo javne uprave
- 1 organizacija civilnog društva
- 2 socijalna partnera

Radna skupina, zbog izvanrednih okolnosti izazvanih globalnom pandemijom, sastanke je održavala *online*, te su po potrebi redovito održavani kontakti putem elektroničke pošte ili telefonom. Zasad je održano 7 sastanka Radne skupine, te će se po potrebi organizirati i novi.

Provedba javnog savjetovanja sa zainteresiranom javnošću, putem platforme e-Savjetovanja, održat će se u 3Q 2021, nakon čega će se provesti završna dorada nacрта strateškog dokumenta te će isti biti upućen u proceduru usvajanja Vladi Republike Hrvatske.

Savjetovanje sa zainteresiranom javnošću

Savjetovanje sa zainteresiranom javnošću putem središnjeg državnog portala „e-Savjetovanja“ sastojat će se od nekoliko procesnih koraka:

- Upućivanje Nacionalnog plana i pratećih akcijskih planova u javno savjetovanje putem platforme e-Savjetovanje
- Upućivanje komentara zaprimljenih tijekom javne rasprave i izrada očitovanja tijela
- Izrada izvješća o provedenom savjetovanju
- Finaliziranje dokumenta i dostava tijelima na finalno očitovanje.

Ciljevi i oblici savjetovanja

Ciljevi savjetovanja

- USUGLASITI prioritetna područja i posebne ciljeve strateškog dokumenta
- USUGLASITI pokazatelje ishoda
- DEFINIRATI ključne mjere u akcijskim planovima koji će se izrađivati s ciljem pozitivnog djelovanja na prepoznate potrebe u prioritetnim područjima, uključujući i horizontalne politike.

Oblik/način savjetovanja

Formalni mehanizmi savjetovanja:

- a) Radna skupina za izradu i praćenje Nacionalnog plana borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti za razdoblje od 2021. do 2027. godine
- b) savjetovanje sa zainteresiranom javnošću putem središnjeg državnog portala e-Savjetovanje

PRILOG 3. PREDLOŽAK ZA IZRADU NACIONALNOG PLANA

Prilog 1. Predložak za izradu nacionalnog plana												
NOSITELJ IZRADJE AKTA:		Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike			NAZIV AKTA:	Nacionalni plan borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti				ROK VAŽENJA AKTA:		2021.-2027.
Razvojni smjer NRS-a 2030.		RS 2. Jačanje otpornosti na krize			Strateški cilj NRS-a 2030.	SC 6. Zdrav, aktivan i kvalitetan život						
Doprinos provedbi nadređenog akta strateškog planiranja												
Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. godine												
Popis posebnih ciljeva												
Redni broj posebnog cilja	Pokazatelj i ciljna vrijednost pokazatelja učinka NRS-a 2030.	Naziv cilja sektorske/ videsektorske strategije	Naziv i ciljna vrijednost pokazatelja učinka sektorske/ videsektorske strategije	NAZIV POSEBNOG CILJA	Pokazatelj ishoda	Početna vrijednost vrijednost pokazatelja ishoda	Ciljna vrijednost pokazatelja ishoda	Ukupan procijenjeni trošak posebnog cilja	Planirani izvor financiranja u Državnom proračunu	Doprinos zelenoj tranziciji (D/ANE)	Doprinos digitalnoj tranziciji (D/ANE)	SDG
1	Osoba u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti (10%) Očekivani broj godina zdravog života (u 64 godine žene - u 64 godine muškarci)	NFP - nije primjenljivo	NFP - nije primjenljivo	Strategije siromaštva i socijalne isključenosti raznih skupina	01.02.3.39 Tacka materijalne deprivacije prema dobi i spolu %	ADSS2019 Tota = 7,3 ADSS2020 = 6,9	ADSS2027 = 3,4	Ukupni procijenjeni trošak provedbe posebnog cilja na Državni proračun do 2024. godine: 6.038.052.814 kn	1. Resolucijski Akt - Zakon o općinama i područnim zajednicama 2. T21 - Inicijativa lokalne politike 3. Resolucijski Odl - MROSP, Ciljna 090606 Proračunski korisnici u socijalnoj skrbi, Aktivnosti 790827 Zajedničke ustanove lokalne zajednice 4. Poljska IZZO, Resolucijski Odl - MROSP, Aktivnosti 48000003 - transferi proračunskih sredstava IZZO, Program 561 - iskane pomoći vanjskoj politici 5. Resolucijski Odl - MROSP, Ciljna 09 MROSP, program 4002 - skali za socijalno isključive skupine, Aktivnosti A734189 Udruga u socijalnoj skrbi, Iznos 311 kn 6. Resolucijski Odl - MROSP, Ciljna 090605 MROSP, Aktivnost T792013, Iznos 12 kn 7. Resolucijski Odl - MROSP, Ciljna 090605 MROSP, Aktivnost T792013, Iznos 12 kn 8. Resolucijski Odl - MROSP, Ciljna 090605 MROSP, Aktivnost T779004, Iznos 12 kn 9. Resolucijski Odl - Vlada RH, Ciljna 02005 Vlada RH, Aktivnosti A7909069 OP Učakovečki Budžet posrednik, prioritet 4.1.5, Iznos 12 kn 10. ERDP - Resolucijski Odl - MROSP, Ciljna 09105, Aktivnosti K200034 1.1. ERDP - Proračunski aktivnosti K200034, izvori Proračunski rashodi, Program 202 11. ERDP - Resolucijski Odl - MROSP, Ciljna 090605 Aktivnosti TR54021 12. ERDP - Resolucijski Odl - MROSP, Ciljna 090605 Aktivnosti TR54021 13. ERDP - Resolucijski Odl - MROSP, Ciljna 09105, Seta programa: 3078 Ostali kulturni djelatnici, Aktivnosti A785011 OP Učakovečki Budžet posrednik, Ciljna 1.1. Proračunski izvori, Program 4105105, Aktivnosti A785011 14. Resolucijski Odl - MROSP, Ciljna 090605, Aktivnosti A785011 Program za poduzetništvo i razvoj malih i srednjih poduzeća 15. Proračunski izvori za provedbu izvornih aktivnosti u provedbenim proračunskim skupinama 16. Proračunski izvori za provedbu izvornih aktivnosti u provedbenim proračunskim skupinama 17. Proračunski izvori za provedbu izvornih aktivnosti u provedbenim proračunskim skupinama 18. Proračunski izvori za provedbu izvornih aktivnosti u provedbenim proračunskim skupinama 19. Proračunski izvori za provedbu izvornih aktivnosti u provedbenim proračunskim skupinama 20. Proračunski izvori za provedbu izvornih aktivnosti u provedbenim proračunskim skupinama 21. Proračunski izvori za provedbu izvornih aktivnosti u provedbenim proračunskim skupinama	NE	NE	SDG: 1 Otkloniti siromaštvo svugdje i u svim oblicima
					01.02.3.59 Stopa rizika od siromaštva %	ADSS2019= 18,3 ADSS2020 = 18,3	ADSS2027 = 16					
					01.02.3.33 Osoba u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti %	ADSS2019 Tota = 23,8 ADSS2020 = 23,2	ADSS2027 = 17,6	Ukupni procijenjeni trošak provedbe posebnog cilja na Državni proračun do 2027. godine: 11.937.444.792 kn				
2	Osoba u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti (=10%)	NFP - nije primjenljivo	NFP - nije primjenljivo	Prevednica i strategije društvenog siromaštva i socijalne isključenosti	01.02.3.39 Tacka materijalne deprivacije prema dobi i spolu (od 0-17) %	Postojeći način kalkulacije: ADSS2019 Tota = 20,8 ADSS2020 = 17,1	ADSS2027 = 3,0	Ukupni procijenjeni trošak provedbe posebnog cilja na Državni proračun do 2024. godine: 408.080.770 kn Ukupni procijenjeni trošak provedbe posebnog cilja na Državni proračun do 2027. godine: 1.039.826.335 kn	1. Resolucijski Akt - Zakon o općinama i područnim zajednicama 2. Resolucijski Odl - MROSP, Ciljna 090606 Proračunski korisnici u socijalnoj skrbi, Aktivnosti 790827 Zajedničke ustanove lokalne zajednice 3. Resolucijski Odl - MROSP, Ciljna 090605 Proračunski korisnici u socijalnoj skrbi, Aktivnosti 790827 Zajedničke ustanove lokalne zajednice 4. Resolucijski Odl - MROSP, Ciljna 090605 Proračunski korisnici u socijalnoj skrbi, Aktivnosti 790827 Zajedničke ustanove lokalne zajednice 5. Resolucijski Odl - MROSP, Ciljna 090605 Proračunski korisnici u socijalnoj skrbi, Aktivnosti 790827 Zajedničke ustanove lokalne zajednice 6. Resolucijski Odl - MROSP, Ciljna 090605 Proračunski korisnici u socijalnoj skrbi, Aktivnosti 790827 Zajedničke ustanove lokalne zajednice 7. Resolucijski Odl - MROSP, Ciljna 09105, Aktivnosti K200034 1.1. ERDP - Proračunski aktivnosti K200034, izvori Proračunski rashodi, Program 202 8. Resolucijski Odl - MROSP, Ciljna 09105, Aktivnosti K200034 1.1. ERDP - Proračunski aktivnosti K200034, izvori Proračunski rashodi, Program 202 9. Resolucijski Odl - MROSP, Ciljna 09105, Aktivnosti K200034 1.1. ERDP - Proračunski aktivnosti K200034, izvori Proračunski rashodi, Program 202 10. Resolucijski Odl - MROSP, Ciljna 09105, Aktivnosti K200034 1.1. ERDP - Proračunski aktivnosti K200034, izvori Proračunski rashodi, Program 202 11. Resolucijski Odl - MROSP, Ciljna 09105, Aktivnosti K200034 1.1. ERDP - Proračunski aktivnosti K200034, izvori Proračunski rashodi, Program 202 12. ERDP - Resolucijski Odl - MROSP, Ciljna 090605 Aktivnosti TR54021 13. ERDP - Resolucijski Odl - MROSP, Ciljna 090605 Aktivnosti TR54021 14. ERDP - Resolucijski Odl - MROSP, Ciljna 090605 Aktivnosti TR54021 15. ERDP - Resolucijski Odl - MROSP, Ciljna 090605 Aktivnosti TR54021 16. ERDP - Resolucijski Odl - MROSP, Ciljna 090605 Aktivnosti TR54021 17. ERDP - Resolucijski Odl - MROSP, Ciljna 090605 Aktivnosti TR54021 18. ERDP - Resolucijski Odl - MROSP, Ciljna 090605 Aktivnosti TR54021 19. ERDP - Resolucijski Odl - MROSP, Ciljna 090605 Aktivnosti TR54021 20. ERDP - Resolucijski Odl - MROSP, Ciljna 090605 Aktivnosti TR54021 21. ERDP - Resolucijski Odl - MROSP, Ciljna 090605 Aktivnosti TR54021	NE	NE	SDG: 1 Otkloniti siromaštvo svugdje i u svim oblicima
					01.02.3.58 Stopa rizika od siromaštva za djecu 0-17 (prema dobi i spolu) %	ADSS2019 za 0-17 godina = 17,1 ADSS2020 = 16,8	ADSS2027 = 14,1					
3	Osoba u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti (=10%)	NFP - nije primjenljivo	NFP - nije primjenljivo	Povećanje visoke obitelji i najsiromašnijih	01.02.3.60 Udio obitelji materne u prosječnom iznosu	81%	91-96%	Ukupni procijenjeni trošak provedbe posebnog cilja na Državni proračun do 2024. godine: 2.655.400.000 kn Ukupni procijenjeni trošak provedbe posebnog cilja na Državni proračun do 2027. godine: 7.520.000.000 kn	1. Resolucijski Odl - MROSP, Ciljna 20 Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Program 4102 Mirovinska i mirovinska primanja, Aktivnosti A680046 Mirovine na temelju osiguranja - mirovine mirovine 2. Resolucijski Odl - MROSP, Ciljna 20 Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Program 4102 Mirovinska i mirovinska primanja, Aktivnosti A680046 Mirovine na temelju osiguranja - mirovine mirovine 3. Resolucijski Odl - MROSP, Ciljna 20 Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Program 4102 Mirovinska i mirovinska primanja, Aktivnosti A680046 Mirovine na temelju osiguranja - mirovine mirovine 4. Resolucijski Odl - MROSP, Ciljna 20 Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Program 4102 Mirovinska i mirovinska primanja, Aktivnosti A680046 Mirovine na temelju osiguranja - mirovine mirovine 5. Resolucijski Odl - MROSP, Ciljna 20 Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Program 4102 Mirovinska i mirovinska primanja, Aktivnosti A680046 Mirovine na temelju osiguranja - mirovine mirovine 6. Resolucijski Odl - MROSP, Ciljna 20 Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Program 4102 Mirovinska i mirovinska primanja, Aktivnosti A680046 Mirovine na temelju osiguranja - mirovine mirovine 7. Resolucijski Odl - MROSP, Ciljna 20 Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Program 4102 Mirovinska i mirovinska primanja, Aktivnosti A680046 Mirovine na temelju osiguranja - mirovine mirovine 8. Resolucijski Odl - MROSP, Ciljna 20 Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Program 4102 Mirovinska i mirovinska primanja, Aktivnosti A680046 Mirovine na temelju osiguranja - mirovine mirovine 9. Resolucijski Odl - MROSP, Ciljna 20 Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Program 4102 Mirovinska i mirovinska primanja, Aktivnosti A680046 Mirovine na temelju osiguranja - mirovine mirovine 10. Resolucijski Odl - MROSP, Ciljna 20 Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Program 4102 Mirovinska i mirovinska primanja, Aktivnosti A680046 Mirovine na temelju osiguranja - mirovine mirovine 11. Resolucijski Odl - MROSP, Ciljna 20 Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Program 4102 Mirovinska i mirovinska primanja, Aktivnosti A680046 Mirovine na temelju osiguranja - mirovine mirovine 12. ERDP - Resolucijski Odl - MROSP, Ciljna 090605 Aktivnosti TR54021 13. ERDP - Resolucijski Odl - MROSP, Ciljna 090605 Aktivnosti TR54021 14. ERDP - Resolucijski Odl - MROSP, Ciljna 090605 Aktivnosti TR54021 15. ERDP - Resolucijski Odl - MROSP, Ciljna 090605 Aktivnosti TR54021 16. ERDP - Resolucijski Odl - MROSP, Ciljna 090605 Aktivnosti TR54021 17. ERDP - Resolucijski Odl - MROSP, Ciljna 090605 Aktivnosti TR54021 18. ERDP - Resolucijski Odl - MROSP, Ciljna 090605 Aktivnosti TR54021 19. ERDP - Resolucijski Odl - MROSP, Ciljna 090605 Aktivnosti TR54021 20. ERDP - Resolucijski Odl - MROSP, Ciljna 090605 Aktivnosti TR54021 21. ERDP - Resolucijski Odl - MROSP, Ciljna 090605 Aktivnosti TR54021	NE	NE	SDG: 1 Otkloniti siromaštvo svugdje i u svim oblicima
					01.02.3.61 Udio najsiromašnijih u prosječnom iznosu	88%	88%					
4	Osoba u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti (=10%)	NFP - nije primjenljivo	NFP - nije primjenljivo	Unaprijediti životne prilike osoba u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti	01.02.3.33 Osoba u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti	866 obitelji i 116 osoba	1664 obitelji i 170 osoba	Ukupni procijenjeni trošak provedbe posebnog cilja na Državni proračun do 2024. godine: 983.924.949 kn Ukupni procijenjeni trošak provedbe posebnog cilja na Državni proračun do 2027. godine: 1.807.230.049 kn	1. Resolucijski Odl - MROSP, Ciljna 090605 Proračunski korisnici u socijalnoj skrbi, Aktivnosti 790827 Zajedničke ustanove lokalne zajednice 2. Resolucijski Odl - MROSP, Ciljna 090605 Proračunski korisnici u socijalnoj skrbi, Aktivnosti 790827 Zajedničke ustanove lokalne zajednice 3. Resolucijski Odl - MROSP, Ciljna 090605 Proračunski korisnici u socijalnoj skrbi, Aktivnosti 790827 Zajedničke ustanove lokalne zajednice 4. Resolucijski Odl - MROSP, Ciljna 090605 Proračunski korisnici u socijalnoj skrbi, Aktivnosti 790827 Zajedničke ustanove lokalne zajednice 5. Resolucijski Odl - MROSP, Ciljna 090605 Proračunski korisnici u socijalnoj skrbi, Aktivnosti 790827 Zajedničke ustanove lokalne zajednice 6. Resolucijski Odl - MROSP, Ciljna 090605 Proračunski korisnici u socijalnoj skrbi, Aktivnosti 790827 Zajedničke ustanove lokalne zajednice 7. Resolucijski Odl - MROSP, Ciljna 09105, Aktivnosti K200034 1.1. ERDP - Proračunski aktivnosti K200034, izvori Proračunski rashodi, Program 202 8. Resolucijski Odl - MROSP, Ciljna 09105, Aktivnosti K200034 1.1. ERDP - Proračunski aktivnosti K200034, izvori Proračunski rashodi, Program 202 9. Resolucijski Odl - MROSP, Ciljna 09105, Aktivnosti K200034 1.1. ERDP - Proračunski aktivnosti K200034, izvori Proračunski rashodi, Program 202 10. Resolucijski Odl - MROSP, Ciljna 09105, Aktivnosti K200034 1.1. ERDP - Proračunski aktivnosti K200034, izvori Proračunski rashodi, Program 202 11. Resolucijski Odl - MROSP, Ciljna 09105, Aktivnosti K200034 1.1. ERDP - Proračunski aktivnosti K200034, izvori Proračunski rashodi, Program 202 12. ERDP - Resolucijski Odl - MROSP, Ciljna 090605 Aktivnosti TR54021 13. ERDP - Resolucijski Odl - MROSP, Ciljna 090605 Aktivnosti TR54021 14. ERDP - Resolucijski Odl - MROSP, Ciljna 090605 Aktivnosti TR54021 15. ERDP - Resolucijski Odl - MROSP, Ciljna 090605 Aktivnosti TR54021 16. ERDP - Resolucijski Odl - MROSP, Ciljna 090605 Aktivnosti TR54021 17. ERDP - Resolucijski Odl - MROSP, Ciljna 090605 Aktivnosti TR54021 18. ERDP - Resolucijski Odl - MROSP, Ciljna 090605 Aktivnosti TR54021 19. ERDP - Resolucijski Odl - MROSP, Ciljna 090605 Aktivnosti TR54021 20. ERDP - Resolucijski Odl - MROSP, Ciljna 090605 Aktivnosti TR54021 21. ERDP - Resolucijski Odl - MROSP, Ciljna 090605 Aktivnosti TR54021	NE	NE	SDG: 1 Otkloniti siromaštvo svugdje i u svim oblicima
					01.02.13.21 Broj kućanstava i stambenih jedinica	80 stambenih jedinica i 400 stambeno zbirnih korisnika	100 stambenih jedinica i 500 stambeno zbirnih korisnika					